

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ НОТАРІУСА ПРИ БЛОКУВАННІ ДОСТУПУ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО ТА ЇХ ОБТЯЖЕНЬ

Практичний посібник

Процесуальні дії нотаріуса при блокуванні доступу до Державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Практичний посібник / Н.М. Козаєва, В.І. Бірюков – К.: Нотаріальна палата України, 2017. – 74 с.

У посібнику висвітлені питання процесуальних дій нотаріусів при блокуванні доступу до державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Зосереджена увага на окремих питаннях, щодо яких найчастіше у нотаріусів як державних реєстраторів виникають спори у зв'язку з рішеннями про блокування доступу до вказаного реєстру.

Практичний посібник розрахований на нотаріусів, а також може бути використаний правниками, науковцями, викладачами та спеціалістами-практиками у сфері нотаріального та процесуального права.

Підготували:

Наталія Михайлівна Козаєва – приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, голова комісії НПУ з питань запобігання та протидії кіберзлочинності.

Володимир Іванович Бірюков – юрисконсульт Нотаріальної палати України, кандидат юридичних наук, доцент.

Рецензент:

Олена Миколаївна Ганечко – суддя Київського апеляційного адміністративного суду, кандидат юридичних наук.

Цей посібник підготовлений в контексті реалізації статутної мети діяльності Нотаріальної палати України у відповідь на численні звернення нотаріусів з приводу порушень права на здійснення професійної діяльності у зв'язку із блокуванням доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

На основі проведеного аналізу чинного законодавства і судової практики у посібнику містяться рекомендації, які сприятимуть швидшому і якіснішому вирішенню нотаріусами питань, що виникають при здійсненні ними як безпосередньо нотаріальної діяльності, так і діяльності по реєстрації речових прав на нерухоме майно і їх обтяжень.

Наявна практика вирішення питань, пов'язаних із здійсненням державної реєстрації нотаріусами речових прав на нерухоме майно і їх обтяжень свідчить, що існують недостатньо врегульовані законодавством правовідносини у цій сфері.

Зокрема, проблемними моментами можна назвати процесуальні аспекти розгляду скарг Комісією. Враховуючи ці обставини, у посібнику проведений аналіз правовідносин, що виникають у цьому зв'язку і здійснене обґрунтування способів захисту прав та інтересів нотаріусів при розгляді спорів Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції України, які відтворюються у відповідних наказах зазначеного Міністерства.

У посібнику акцентується увага на питаннях судового захисту нотаріусами своїх прав і наводяться окремі зразки позовних заяв. Крім того, поставленій меті сприятиме застосування практики Європейського суду з прав людини, окремі рішення, які пов'язані з тематикою посібника включені до його змісту. Сподіваємось, що напрацьована практика сприятиме негайному внесенню змін до чинного законодавства.

ЗМІСТ

I.	Загальні положення	6
II.	Процедура блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно	8
III.	Типові порушення процедури розгляду скарг Міністерством юстиції України, що призводять до блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, виділені на підставі судової практики	8
IV.	Обґрунтування позовних вимог щодо кожного з видів типових порушень, допущених Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції України	9
	1. Розгляд скарги без повідомлення державного реєстратора (нотаріуса) про розгляд скарг або у строки, що фактично не дають нотаріусу можливості взяти участь у розгляді скарги	9
	2. Не надання (несвоечасне надання) нотаріусу документів, що стосуються розгляду скарги або несвоечасне їх надання	10
	3. Пропущення скаржником строків для подання скарги	10
	4. Порушення скаржником вимог щодо оформлення скарги	11
	5. Розгляд Комісією скарги за наявності у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав	12
	6. Подана скарга особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав або особою, яка не має на це повноважень	12
	7. Скарги на неправильне посвідчення правочину і здійснення реєстраційної дії у зв'язку з надання однією із сторін правочину нотаріусу підроблених документів	12
V.	Судова практика	14
VI.	Окремі рішення Європейського суду з прав людини	14
	1. Справа «Рисовський проти України»	14
	2. Рішення у справі «Беелер проти Італії»	15
	3. Рішення у справі «Онер'їлдіз проти Туреччини»	18

VII. Рекомендації	21
VIII. Зразки позовних заяв	22
1. Позовна заява 1 (у зв'язку з розглядом скарги без повідомлення державного реєстратора (нотаріуса) про розгляд скарги або у строки, що фактично не дають нотаріусу можливості взяти участь у розгляді скарги)	22
2. Позовна заява 2 (у зв'язку з ненаданням (несвоечасним надання) нотаріусу документів, що стосуються розгляду скарги)	27
3. Позовна заява 3 (у зв'язку з пропусченням скаржником строків для подання скарги)	31
4. Позовна заява 4 (у зв'язку з порушенням скаржником вимог щодо оформлення скарги)	35
5. Позовна заява 5 (у зв'язку з розглядом Комісією скарги за наявності у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав)	39
6. Позовна заява 6.1. (у зв'язку з поданням скарги особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав)	43
7. Позовна заява 6.2. (у зв'язку з поданням скарги особою, яка не має на це повноважень)	47
8. Позовна заява 7 (у зв'язку зі скаргою на посвідченням правочину і здійсненням реєстраційної дії в результаті надання однією із сторін правочину нотаріусові підроблених документів)	51
9. Клопотання про залучення третьої особи	55
10. Клопотання про забезпечення позову	56
IX. Тексти (витяги) окремих нормативних актів, що регулюють відносини щодо здійснення реєстрації речових прав на нерухоме майно і їх обтяжень	59
1. Витяг із Закону «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»	59
2. Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1128	68
3. Положення «Про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації», затверджене Наказом Міністерства юстиції України 12.01.2016 № 37/5	71

I. Загальні положення

За результатами аналізу чинного законодавства та практики у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно можна стверджувати, що блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру прав здійснюється на підставі Наказів Міністерства юстиції України, виданих на основі висновків, зроблених Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції України (далі – Комісія).

Основними нормативними актами, що визначають процедуру прийняття відповідних рішень є:

Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01 липня 2004 року № 1952-IV (далі – Закон про державну реєстрацію прав).

Положення про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 12 січня 2016 року № 37/5.

Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 року № 1128 (далі – Порядок № 1128).

Вказані нормативні акти не передбачають можливості скасування відповідних рішень у позасудовому порядку.

У зв'язку з цим єдиним шляхом захисту своїх порушених прав є судовий захист, зокрема звернення з адміністративним позовом до **Міністерства юстиції України**.

При цьому, варто залучати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України як третю особу з метою реалізації права на підключення до реєстрів.

ПРИМІТКА

*Слід враховувати, що Комісія є постійно діючим колегіальним **консультативно-дорадчим органом при Міністерстві юстиції України**, який **забезпечує розгляд скарг у сфері державної реєстрації** в межах повноважень, визначених Законами України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», а також **Порядком розгляду скарг у сфері державної реєстрації**.*

*В силу вказаного характеру своїх повноважень Комісія **не може приймати рішення**, які б **безпосередньо стосувались окремих суб'єктів**, в тому числі нотаріусів.*

*Однак, рішення Комісії, оформлені у вигляді **Висновку** є підставою для прийняття Міністерством юстиції України **Наказу**, що скасовує реєстраційну дію і призводить до блокування доступу нотаріуса до реєстру.*

*З огляду на це, предметом позовного оскарження, в першу чергу, є **наказ Міністерства юстиції України**, а в обґрунтуванні позовних вимог вказується **порушення, допущені Комісією**, що, як наслідок, мають **незаконність висновку Комісії** і є підставою для скасування наказу Міністерства юстиції України, який прийнятий на підставі відповідного висновку Комісії.*

З огляду на те, що оскарження наказу Міністерства юстиції може обґрунтовуватись процесуальними порушеннями, допущеними Комісією, видається, що може бути доречним залучення її як відповідача, з метою детального аналізу порядку прийняття нею рішення і обґрунтування його незаконності. Такий підхід, з одного боку, по формі не цілком відповідає положенням законодавства, однак, з іншого боку, може сприяти швидшому встановленню істини та оперативному відмовленню порушеного права власності, про що свідчить судова практика. В кожному конкретному випадку необхідно вирішувати це питання окремо.

З процесуальної точки зору, вказані питання врегульовані ст. 52 КАС, відповідно до якої, суд першої інстанції, встановивши, що з адміністративним позовом звернулася не та особа, якій належить право вимоги, або не до тієї особи, яка повинна відповідати за адміністративним позовом, може за згодою позивача допустити заміну первинного

позивача або відповідача належним позивачем або відповідачем, якщо це не потягне за собою зміни підсудності адміністративної справи.

Якщо позивач не згоден на його заміну іншою особою, то ця особа може вступити у справу як третя особа, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору, про що суд повідомляє третю особу.

Якщо позивач не згоден на заміну відповідача іншою особою, суд може залучити цю особу як другого відповідача. У разі відмови у задоволенні адміністративного позову до такого відповідача понесені позивачем витрати відносяться на рахунок держави.

Таким чином, основним і належним відповідачем виступає Міністерство юстиції, натомість Комісія може залучатись як окремий відповідач з метою чіткого з'ясування обставин справи і обґрунтування незаконності процедури прийняття рішення (наказу) Міністерством юстиції, оскільки були допущені істотні порушення в процесі прийняття Комісією рішення про блокування доступу нотаріуса до реєстрів, що лягло в основу для прийняття відповідного наказу Міністерством юстиції.

Як було вище вказано, до розгляду справи варто залучати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України, яке безпосередньо блокує нотаріусові доступ до реєстру у якості третьої особи.

Основною метою діяльності ДП «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України є технічне, технологічне забезпечення створення та супроводження програмного забезпечення ведення автоматизованих систем Єдиних та Державних реєстрів, що створюються відповідно до наказів Мін'юсту, а також інших електронних баз даних, що створюються відповідно до законодавства України, надання доступу фізичним та юридичним особам до автоматизованих систем Єдиних та Державних реєстрів, забезпечення збереження та захисту даних, що містяться в автоматизованих системах Єдиних та Державних реєстрів.

Таким чином, Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України, обмежуючи (блокуючи) доступ позивача до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, діє на підставі оспорюваного наказу Міністерства юстиції України «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень». Залучення вказаного суб'єкта у якості третьої особи сприятиме відновленню підключення нотаріуса до реєстрів.

Судова практика в цьому аспекті:

1. У судовому рішенні за справою № 826/10674/16 суд зазначив, що протиправні дії не можуть мати правомірних наслідків, а тому за результатами розгляду скарги оскаржуваний наказ не може вважатися правомірним, а тому має бути скасований. Крім того, дії щодо блокування доступу позивача до Державного реєстру прав також визнаються протиправними з огляду на викладені вище обставини (справа № 826/10674/16).

Текст рішення: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59585611>.

2. У судовому рішенні за справою № 822/1207/16 суд встановив, що оскаржуваний висновок Комісії є незаконним, а винесений на його підставі наказ від 08 червня 2016 року № 1634/5 «Про скасування рішення про державну реєстрацію прав та їх обтяжень» належить скасувати (справа № 822/1207/16).

Текст рішення: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59986060>.

ВАЖЛИВО:

Відповідно до частини 2 статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову (за даною категорією спорів обов'язок щодо доказування покладається на Міністерство юстиції України).

II. Процедура блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно

Покроково процедуру блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру прав можна описати таким чином:

1 крок. Подання скарги особою до Міністерства юстиції України на дії державного реєстратора (нотаріуса) з вимогою скасувати відповідну реєстраційну дію.

2 крок. Розгляд Комісією відповідної скарги і прийняття рішення, яке оформляються висновком.

3 крок. Подання до Департаменту державної реєстрації та нотаріату Міністерства юстиції України висновку Комісії разом з проектом відповідного наказу для підпису Міністру юстиції України, його першому заступнику або заступнику Міністра з питань державної реєстрації.

4 крок. На підставі висновку Комісії Міністерство юстиції України видає Наказ про скасування відповідних реєстраційних дій і про тимчасове блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до реєстру.

5 крок. Блокування Державним підприємством «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру прав.

III. Типові порушення процедури розгляду скарг Міністерством юстиції України, що призводять до блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, виділені на підставі судової практики

На основі судової практики можна виділити такі типові порушення органами Міністерства юстиції України процедури розгляду скарг, яка призводить до блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно:

1. Розгляд скарги без повідомлення державного реєстратора (нотаріуса) про розгляд скарги або у строки, що фактично не дають нотаріусу можливості взяти участь у розгляді скарги (позовна заява 1).

2. Не надання (несвоечасне надання) нотаріусу документів, що стосуються розгляду скарги (позовна заява 2).

3. Пропущення скаржником строків для подання скарги (позовна заява 3).

4. Порушення скаржником вимог щодо оформлення скарги (позовна заява 4).

5. Розгляд Комісією скарги наявності у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав (позовна заява 5).

6. Скарга подана особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав або особою, яка не має на це повноважень (позовні заяви 6.1. та 6.2.).

7. Скарги на неправильне посвідчення правочину і здійснення реєстраційної дії у зв'язку з надання однією із сторін правочину нотаріусу підроблених документів (позовна заява 7).

IV. Обґрунтування позовних вимог щодо кожного з видів типових порушень, допущених Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції України.

1. Розгляд скарги без повідомлення державного реєстратора (нотаріуса) про розгляд скарг або у строки, що фактично не дають нотаріусу можливості взяти участь у розгляді скарги

Відповідно до частини 9 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав порядок розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації прав, територіальних органів Міністерства юстиції України визначається Кабінетом Міністрів України. На виконання вказаного припису, Кабінетом Міністрів України 25 грудня 2015 року був затверджений *Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації № 1128*.

Відповідно до пункту 2 Порядку № 1128 для забезпечення розгляду скарг суб'єктом розгляду скарги утворюються постійно діючі *комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації*. Діяльність комісій визначається Положенням про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 12 січня 2016 року № 37/5 (далі – Положення). Відповідно до пункту 1 розділу III Положення формою роботи Комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання Комісії визначає її Голова.

Згідно з пунктами 9, 10 Порядку № 1128 *під час розгляду скарги по суті обов'язково запрошується* скаржник та/або його представник (за умови якщо ним зазначено про це у скарзі), *суб'єкт оскарження* та інші заінтересовані особи, зазначені у скарзі або встановлені відповідно до відомостей реєстрів. Неприбуття таких осіб, *яких було належним чином повідомлено про розгляд скарги*, а також неотримання такими особами повідомлень про час та місце розгляду скарги з причин, що не залежать від суб'єкта розгляду скарги, не перешкоджає її розгляду.

Суб'єкт розгляду скарги **своєчасно** повідомляє особам, *запрошеним до розгляду скарги по суті*, про час і місце розгляду скарги в один з таких способів: 1) телефонограмою (якщо номер телефону зазначено у скарзі); 2) шляхом розміщення оголошення на офіційному веб-сайті Мін'юсту; 3) засобами електронної пошти (якщо адресу електронної пошти зазначено у скарзі та/або інших документах що додаються до скарги).

Таким чином, суб'єкт оскарження обов'язково повинен бути *своєчасно запрошений* до розгляду скарги суб'єктом такого розгляду, яким є Комісія. В Порядку № 1128 визначено можливі способи запрошення суб'єкта оскарження до розгляду скарги, а саме:

- 1) телефонограмою (якщо номер телефону зазначено у скарзі);
- 2) шляхом розміщення оголошення на офіційному веб-сайті Мін'юсту;
- 3) засобами електронної пошти (якщо адресу електронної пошти зазначено у скарзі та/або інших документах, що додаються до скарги).

Як свідчить практика, часом Комісія не повідомляє державного реєстратора (нотаріуса) про свої засідання або повідомляє у строки, які фізично унеможливають особисту участь у засіданні Комісії.

В силу положень частини 2 статті 71 КАС України обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову. За таких обставин необхідно **вимагати доказів здійснення відповідних повідомлень**, а їх відсутність буде підтвердженням порушення Комісією процедури розгляду скарги.

Судова практика: справа № 826/8547/16, текст рішення – <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63547588>.

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ:

у позовній заяві необхідно вказати, що Комісією не дотриманий порядок проведення своїх засідань, адже порушені вимоги законодавства, а саме пункти 9, 10, 11, 12, 14 Порядку № 1128, зокрема суб'єкта оскарження про розгляд Комісією скарги не повідомлено або повідомлено у строки, які не дають можливості нотаріусу взяти участь у розгляді скарги.

2. Не надання (несвоечасне надання) нотаріусу документів, що стосуються розгляду скарги або несвоечасне їх надання

Відповідно до пункту 11 Порядку № 1128, *копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам, зазначеним у скарзі або встановленим відповідно до відомостей реєстрів, не пізніше дня, що передує дню розгляду скарги по суті.* Суб'єкт оскарження має право подавати письмові пояснення по суті скарги, які обов'язково приймаються Комісією до розгляду.

Відповідно до Нормативів і нормативних строків пересилання поштових відправлень, які затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 28 листопада 2013 року № 958, нормативний строк пересилання поштових відправлень (тобто час, установлений для пересилання поштових відправлень від об'єкта поштового зв'язку (місця приймання) до об'єкта поштового зв'язку (місця вручення)) *для місцевої письмової кореспонденції*, без урахування вихідних днів, складає *три дні* (день відправки плюс два дні) (підпункт 1 пункту 1 розділу II Нормативів); *у межах області* та між обласними центрами України (у тому числі для *міст Києва, Сімферополя, Севастополя*) – *чотири дні* (підпункт 2 пункту 1 розділу II Нормативів).

Надіслання документів у порушення цих нормативів є порушенням законодавства, що призводять до порушення прав нотаріусів на захист своїх інтересів (відсутність достатньо часу для надання на своїх пояснень чи заперечень на скаргу, отримання належної правової допомоги тощо).

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ:

Не надання копії скарги та доданих до неї документів або надсилання поштою вказаних документів з порушенням строків (у строки, що не дають можливості їх отримати не пізніше дня, що передує дню розгляду скарги по суті) є порушенням Порядку № 1128 і підставою для визнання наказу Міністерства юстиції України незаконним.

3. Пропущення скажником строків для подання скарги

Відповідно до абзацу 1 частини 3 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України та його територіальних органів *протягом 60 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав* відповідною дією чи бездіяльністю.

Відповідно до частини 4 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав **днем подання скарги** вважається:

1) день її фактичного отримання Міністерством юстиції України або його територіальним органом;

2) в разі надсилання скарги поштою – дата отримання відділенням поштового зв'язку від скажника поштового відправлення зі скаргою, про наявність якої в поштовому відправленні зазначено відділенням поштового зв'язку в повідомленні про вручення поштового відправлення або на конверті;

При цьому у разі якщо останній день строку для подання скарг припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем.

Відповідно до пункту 8 частини 8 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо закінчився встановлений законом строк подачі скарги.

Вказане положення деталізоване у пункті 5 Порядку № 1128: перед розглядом скарги по суті Комісія вивчає скаргу для встановлення *чи дотримано вимоги Закону про державну реєстрацію прав та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» щодо строків подання скарги та вимог щодо її оформлення.* А також у п. 7 Порядку № 1128, де зазначається, що у разі коли встановлено **порушення** вимог вказаних законів, зокрема щодо **строків** подання скарги, суб'єкт розгляду скарги на підставі висновку Комісії приймає мотивоване рішення у формі наказу про **відмову у розгляді скарги без розгляду її по суті.**

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ:

Розгляд Комісією скарги по суті після спливу вказаного 60-денного строку є порушенням чинного законодавства.

4. Порушення скаржником вимог щодо оформлення скарги

Відповідно до частини 5 статті 37 Закону про державну реєстрацію **скарга** на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав подається особою, яка вважає, що її права порушено, у письмовій формі та **має містити:**

1) повне найменування (ім'я) скаржника, його місце проживання чи перебування (для фізичних осіб) або місцезнаходження (для юридичних осіб), а також найменування (ім'я) представника скаржника, якщо скарга подається представником;

2) реквізити рішення державного реєстратора, яке оскаржується;

3) зміст оскаржуваного рішення, дій чи бездіяльності та норми законодавства, які, на думку скаржника, порушено;

4) викладення обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги;

5) відомості про наявність чи відсутність судового спору з порушеного у скарзі питання, що може мати наслідком скасування оскаржуваного рішення державного реєстратора та/або внесення відомостей до Державного реєстру прав;

6) підпис скаржника або його представника із зазначенням дати складання скарги.

До скарги додаються засвідчені в установленому порядку копії документів, що підтверджують факт порушення прав скаржника у результаті прийняття рішення державним реєстратором (за наявності), а також якщо скарга подається представником скаржника – довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Відповідно до пункту 1 частини 8 Закону про державну реєстрацію прав Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо скарга оформлена **без дотримання вимог, визначених в частині 5 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав.**

Так само, у відповідності до абзацу 1 пункту 7 Порядку № 1128 у разі, коли встановлено порушення вимог Законів щодо оформлення скарги та/або щодо документів, що долучаються до скарги, суб'єкт розгляду скарги на підставі висновку Комісії приймає мотивоване рішення у формі наказу про відмову у розгляді скарги без розгляду її по суті.

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ:

Розгляд Комісією скарги, яка оформлена з порушенням вимог Закону про державну реєстрацію прав є порушенням чинного законодавства, а рішення прийняте в результаті такого розгляду підлягає скасуванню.

5. Розгляд Комісією скарги за наявності у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав

Відповідно до пунктів 3, 4 частини 8 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо наявна інформація про:

1) судове рішення або ухвалу про відмову позивача від позову з того самого предмета спору, про визнання позову відповідачем або затвердження мирової угоди сторін з того самого предмета спору;

2) наявність у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав.

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ:

Задоволення Комісією скарги, щодо якої є інформація про наявність у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, є порушенням чинного законодавства, а рішення прийняте в результаті такого розгляду підлягає скасуванню.

6. Подана скарга особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав або особою, яка не має на це повноважень

Відповідно до частини 5 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав скарга на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав або територіального органу Міністерства юстиції України подається особою, яка вважає, що її права порушено.

Крім того, згідно вказаної норми до скарги додаються засвідчені в установленому порядку копії документів, **що підтверджують факт порушення прав скаржника** у результаті прийняття рішення державним реєстратором (за наявності).

Виходячи з цього, скаржник повинен довести факт порушення своїх прав діями державного реєстратора (нотаріуса). В даному випадку йдеться виключно про порушення його майнових прав (інтересів). Скаржник має довести відсутність факту безспірності правовідносин, у зв'язку з якими вчинені реєстраційні дії. **Якщо у особи не має матеріального права на нерухоме майно і був відсутній спір щодо нього на момент вчинення реєстраційних дій, така особа не може вважатись належним скаржником.**

Відповідно до пункту 7 частини 8 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо скарга подана особою, яка не має на це повноважень.

Відповідно до частини 5 статті 37 Закону про державну реєстрацію прав якщо скарга подається представником скаржника, до скарги додаються довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Таким чином, якщо **до скарги не додані документи, що підтверджують повноваження представника, така скарга не підлягає задоволенню.**

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ:

Винесення рішення на підставі скарги, поданою особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав, або особою, яка не має на це повноважень, є незаконним, а наказ виданий на його підставі підлягає скасуванню.

7. Скарги на неправильне посвідчення правочину і здійснення реєстраційної дії у зв'язку з надання однією із сторін правочину нотаріусу підроблених документів

Відповідно до статті 27 Закону «Про нотаріат» шкода, заподіяна особі внаслідок **незаконних дій** або **недбалості** приватного нотаріуса, відшкодовується в повному розмірі.

Приватний нотаріус **не несе відповідальності** у разі, якщо особа, яка звернулася до нотаріуса за вчиненням нотаріальної дії:

- 1) подала неправдиву інформацію щодо будь-якого питання, пов'язаного із вчиненням нотаріальної дії;
- 2) подала недійсні та/або підроблені документи;
- 3) не заявила про відсутність чи наявність осіб, прав чи інтересів яких може стосуватися нотаріальна дія, за вчиненням якої звернулася особа.

Позиція Верховного суду України з таких спорів викладена в Ухвалі колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 08.09.2010 року (<http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/59F54F40C81DFD58C225793700455B66>). У вказаній ухвалі зазначається, що за загальним правилом цивільна відповідальність (примітка: як й інша юридична відповідальність) за завдану майнову чи моральну шкоду настає за наявності чотирьох складових:

- 1) неправомірності дій заподіювача шкоди;
- 2) негативного наслідку таких дій (шкоди);
- 3) причинного зв'язку між діями заподіювача та завданою шкодою;
- 4) вини особи, яка завдала шкоду.

Диспозиція статті 27 Закону «Про нотаріат», в якій передбачено можливість відшкодування потерпілому завданої шкоди за наявності в діях приватного нотаріуса вини у формі необережності та у виді недбалості, не виключає необхідності встановлення решти складових правопорушення, за наявності яких настає цивільна відповідальність за завдану шкоду.

При цьому наголошується, що **підставами для притягнення нотаріуса до відповідальності слугують:**

- 1) вирок суду, яким було б підтверджено її незаконні дії або недбалість, що призвели до спричинення шкоди;
- 2) судові рішення, що набрало законної сили, яким визнано дії приватного нотаріуса незаконними і встановлено причинно-наслідковий зв'язок між цими діями та заподіяною позивачу шкодою.

Таким чином, слід виходити з того, що в інших випадках, які не охоплюються наведеними вище прикладами, приватний нотаріус не вчинив жодних порушень чинного законодавства під час вчинення реєстраційної дії і не повинен нести юридичної відповідальності.

Так, нотаріус не має повноважень перевіряти законність видачі посвідчення тій чи іншій особі.

Так само, відповідно до частини 2 статті 22 Закону про державну реєстрацію прав **відповідальність** за достовірність даних, що містяться в документах, поданих для державної реєстрації прав, **несе заявник, якщо інше не встановлено судом.**

Відповідальність за відповідність електронних копій документів, поданих для державної реєстрації прав, оригіналам таких документів у паперовій формі у разі подання заяви в електронній формі **несе особа, яка виготовила електронні копії документів.**

Таким чином, вказана норма передбачає наявність судового рішення щодо відповідальності державного реєстратора (нотаріуса) у випадку вчинення дій на підставі підроблених документів.

Якщо такого рішення стосовно особи державного реєстратора (нотаріуса) не має, до неї не повинні застосовуватись жодні санкції, в тому числі блокування доступу до Державного реєстру прав **у зв'язку з відсутністю з його боку правопорушень.**

Таким чином, рішення прийняте Комісією щодо блокування нотаріусу доступу до Державного реєстру прав є застосуванням до нотаріуса юридичних санкцій за умови відсутності правопорушень з його боку, що суперечить чинному законодавству, а отже, рішення Комісії є **неправомірним і підлягає скасуванню.**

V. Судова практика

Перелік посилань на судові рішення у справах, що стосуються спорів здійснення реєстраційних дій про реєстрацію речових прав на нерухоме майно і їх обтяжень:

- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63547588> (рішення оскаржене в апеляційному порядку Міністерством юстиції України);
- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59986060>;
- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59585611>;
- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/60807760>;
- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57508408>;
- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63482987>;
- <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62341650>.

VI. Окремі рішення європейського суду з прав людини

1. Справа «Рисовський проти України»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА “РИСОВСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ”
(CASE OF RYSOVSKYY v. UKRAINE)

Заява № 29979/04

Стислий виклад остаточного рішення від 20 жовтня 2011 року

У травні 1992 року Пустомитівська районна рада винесла ухвалу, відповідно до якої, зокрема, заявнику було виділено земельну ділянку (4 га.) в с. Зубра (далі – ухвала від 1992 року). У квітні 1993 року заявник отримав Державний акт на право користування зазначеною земельною ділянкою. Пізніше заявник звернувся до арбітражного суду Львівської області з позовом до Зубрянської сільської ради, вимагаючи виділити йому вказану ділянку землі. 10 березня 1994 року (далі – рішення від 1994 року) позов заявника було задоволено. Рішення набрало законної сили та станом на цей час скасовано не було. У жовтні 2000 року Зубрянська сільська рада винесла рішення, яким відмовила заявнику у виділенні відповідної земельної ділянки. 1 березня 2001 року арбітражний суд Львівської області скасував це рішення як незаконне.

4 грудня 1998 року Пустомитівська районна рада за протестом Пустомитівського районного прокурора скасувала ухвалу від 1992 року. Заявник оскаржив це рішення до суду. Після неодноразового скасування рішень суду, винесених на користь заявника, 19 грудня 2002 року господарський суд Львівської області відмовив у задоволенні позову заявника, визнавши, що скасування ухвали від 1992 року відповідало закону. Апеляційний господарський суд Львівської області та Верховний Суд України залишили вказане рішення без змін.

27 травня 2008 року господарський суд Львівської області задовольнив позов заявника до відділу державної виконавчої служби Пустомитівського районного управління юстиції Львівської області, визнавши його дії, що полягали у невиконанні рішення від 1994 року, неправомірними. У березні 2010 року апеляційний господарський суд Львівської області по суті залишив це рішення без змін.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився на тривале невиконання рішення від 1994 року, посилаючись на п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), на незаконне втручання у його майнові права в зв'язку з ненаданням йому вказаної земельної ділянки та на відсутність засобів захисту щодо цього, посилаючись відповідно на ст.1 Першого протоколу до Конвенції та ст.13 Конвенції.

Європейський суд встановив порушення п. 1 ст. 6 Конвенції, оскільки не було забезпечено виконання рішення від 1994 року, яке досі залишається чинним, протягом розумного строку.

Європейський суд встановив порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції, оскільки, по-перше, рішення від 1994 року на користь заявника не було виконано, по-друге, процедура скасування ухвали від 1992 року Пустомитівською районною радою не передбачала достатніх гарантій недопущення зловживання зі сторони суб'єкта владних повноважень, що виявилось у можливості цього суб'єкта ретроактивно припинити помилково надане особі право без надання будь-якого відшкодування; відсутності встановленого строку, протягом якого відповідні рішення можуть бути скасовані; незалученні заінтересованих осіб до процесу вирішення питання щодо скасування відповідного рішення, та, по-третє, відношення суб'єктів владних повноважень до ситуації заявника було непослідовним, нескоординованим і в зв'язку з тривалими затримками у прийнятті рішень створило тривалий стан невизначеності щодо права заявника на земельну ділянку.

Європейський суд встановив порушення ст. 13 Конвенції, оскільки не було доведено, що заявник мав ефективний засіб юридичного захисту стосовно своїх скарг, тобто засіб, який міг запобігти виникненню порушення, припинити його або надати заявнику відповідне відшкодування.

Розглянувши справу, Європейський суд одногласно:

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції;
4. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення статті 13 Конвенції;
5. *Постановляє*, що
 - (а) протягом трьох місяців, коли рішення набуде статусу остаточного, держава-відповідач має сплатити заявнику 8 000 (вісім тисяч) євро відшкодування моральної шкоди, що мають бути конвертовані в національну валюту України за курсом на день здійснення платежу, разом з будь-яким податком, який може бути стягнуто з цієї суми;
 - (б) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти;
6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

2. Рішення у справі «Беелер проти Італії»

РАДА ЄВРОПИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
Рішення у справі «Беелер проти Італії»
Комюніке Секретаря Суду
5 січня 2000 року

У рішенні, ухваленому в Страсбурзі 5 січня 2000 року у справі «Беелер проти Італії», Європейський суд з прав людини постановив шістьнадцятьма голосами проти одного, що було порушено статтю 1 Протоколу N 1 (захист права власності) до Європейської конвенції з прав людини. Суд відклав постановлення рішення за статтею 41 (справедлива сатисфакція) Конвенції.

1. Основні факти

Справа стосується заяви, поданої громадянином Швейцарії Ернстом Беелером, 1921 року народження, проживає у Базелі (Швейцарія). Він є власником художньої галереї.

У справі йдеться про картину Вінсента Ван-Гога «Портрет молодого селянина», яку пан Беелер придбав у 1977 році за 600 мільйонів лір через посередника, не повідомивши при цьому продавця, що картину придбано від його імені. А отже, у декларації про продаж, поданій продавцем до Міністерства культурної спадщини Італії, згідно з вимогами Закону N

1089 1939 року, імені заявника не було зазначено. У 1983 році міністерству стало відомо, що справжнім покупцем картини був пан Беелер. 2 травня 1988 року пан Беелер продав цей шедевр за 8,5 мільйона доларів американській корпорації, яка збиралася придбати його для венеціанської колекції. 24 листопада 1988 року Італія скористалася переважним правом, мотивуючи це тим, що пан Беелер не поінформував міністерство про придбання картини від свого імені у 1977 році, і придбала картину за ціною продажу цього року.

2. Процедура і склад Суду

Заяву було подано до Європейської комісії з прав людини 5 вересня 1996 року.

Оголосивши заяву прийнятною, Комісія у своїй доповіді від 10 вересня 1998 року висловила думку, що порушення статті 1 Протоколу N 1 до Конвенції (двадцять голосів проти десяти) не було.

Слухання відбулося 8 вересня 1999 року. Судове рішення постановлене Великою палатою, до складу якої увійшло 17 суддів:

3. Стислий виклад судового рішення

Оскарження

Заявник стверджує, що було порушено статтю 1 Протоколу N 1, зокрема в тому, що італійські органи влади реквізували картину - законним власником якої, за його словами, він є, - на порушення умов цього положення. Він також стверджує, що його було піддано дискримінації, на порушення статті 14 Конвенції, оскільки органи влади прямо заявили, що швейцарське громадянство заявника тим більше виправдовує вжиття такого заходу.

Рішення Суду

Попередні заперечення Уряду

Стосовно заперечення Уряду, яке ґрунтувалося на твердженні про невичерпання внутрішніх засобів, а саме - що заявник міг звернутися до цивільних судів, щоб здійснити перегляд суми, сплаченої у 1977 році, Суд постановив, що Уряд позбавляється права заперечення через те, що він тільки зараз, у Суді, вперше наводить цей аргумент.

Стаття 1 Протоколу N 1 до Конвенції

Застосування статті 1

Суд вважає, що положення цієї статті можна застосовувати у даній справі. Численні правові підстави і факти свідчать про те, що заявник мав власницький інтерес, який визнається законодавством Італії (навіть якщо воно змінювалося за певних обставин), - від того моменту, коли було придбано цей шедевр, і до того, коли було здійснено переважне право на його придбання, а заявникові виплачено компенсацію. Державна рада заявила, що здійснення міністерством переважного права підпадало під категорію реквізувальних і що в даному випадку адміністративні органи не припустилися помилки, повідомивши заявника, як кінцевого покупця, про розпорядження щодо здійснення переважного права на придбання цього витвору. Касаційний суд погодився з висновком Державної ради про те, що органи влади не реалізовували переважного права доти, доки не упевнилися, що картина була придбана заявником. У 1988 році заявника, як власника картини, було повідомлено про реалізацію державою переважного права купівлі, і йому було повернуто суму, яку він заплатив у 1977 році. Крім того, у період між придбанням картини і здійсненням державою переважного права заявник володів картиною кілька років, і з кількох моментів видно, що органи влади зважали на його фактичні власницькі інтереси щодо картини і вважали його справжнім власником. Отже, інтерес заявника полягав у «володінні» у сенсі статті 1 Протоколу N 1, і Суд вважає, що він повинен розглянути цей випадок у контексті загального правила, яке міститься у першому реченні цього положення.

Відповідність зі статтею 1

Чи був факт втручання

Суд вважає, що оскаржуваний захід, тобто здійснення Міністерством культурної спадщини переважного права на придбання картини, безсумнівно, розцінюється як втручання у право заявника на мирне володіння майном.

Відповідність принципів законності

Суд ще раз наголосив, що суттєвою підставою для втручання, яке можна було б вважати, що воно здійснюється відповідно до статті 1 Протоколу N 1, є його законність. Проте Суд мав обмежені можливості, щоб перевірити, наскільки було дотримано внутрішнього законодавства, оскільки у цій справі нічого не свідчило про те, начебто італійські органи влади явно помилково застосували дані правові положення або вдалися до свавільних висновків. Разом з тим, згідно з принципом законності, застосовувані положення внутрішнього законодавства мають бути цілком доступними, чітко сформульованими і передбачуваними. Суд зазначив, що в деяких положеннях законів бракувало ясності, особливо в тому, що залишалися не уточненими часові межі реалізації переважного права у разі відсутності в декларації повної інформації. При цьому не вказувалося, як подібний недогляд може бути усунено. Однак сам цей факт не дає підстав для висновку, що дане втручання було непередбачуваним або свавільним. Водночас елементи невизначеності у законі та значна свобода дій, яку було надано органам влади, є вагомою підставою для висновку про те, чи був справедливий баланс в оскаржуваних заходах.

Мета втручання

Суд вважає, що контроль з боку держави за ринком творів мистецтва мав законну мету захисту культурної і художньої спадщини країни. Щодо художніх творів зарубіжних митців, Суд зазначив, що в Конвенції ЮНЕСКО 1970 року надається пріоритет, за певних обставин, тому, який зв'язок існує між творами мистецтва і країною походження. Разом з тим Суд зауважив, що в даному випадку не ставиться питання про повернення витвору мистецтва до країни його походження. Крім того, стосовно творів мистецтва, які перебувають на території держави і належать культурній спадщині всіх націй, Суд визнав законність вжиття державою заходів, які найефективніше сприяють розширенню доступу до них в загальних інтересах світової культури.

Чи був справедливий баланс у вжитих заходах

а) Поведінка заявника

Суд зауважив, що у 1977 році, коли картину було продано, заявник не повідомив продавця, що її було куплено від його імені. Заявник зволікав упродовж шести років (від 1977 по 1983 рік), перш ніж задекларувати свою покупку, що суперечило відповідним положенням італійського законодавства, з якими, як вважалося, він був обізнаний. Він звернувся до органів влади тільки у грудні 1983 року, коли у нього з'явився намір продати картину до колекції Пеггі Гаггенгайм у Венеції за два мільйони доларів. Тому Суд вважає, що аргументи Уряду про те, начебто заявник не діяв відкрито і чесно, мали певну вагу, оскільки не було нічого, що перешкождало заявникові повідомити органи влади про свій реальний статус до 2 грудня 1983 року і, таким чином, дотримати вимог закону.

б) Поведінка органів влади

Суд не ставить під сумнів ані самого факту здійснення переважного права на придбання витвору мистецтва, ні заінтересованості держави у тому, щоб бути поінформованою про всі деталі договору, включаючи дані про особу кінцевого покупця, який придбав цей шедевр через посередника. Адже, маючи повну інформацію, органи влади могли прийняти рішення про те, чи здійснювати їм своє переважне право. Отримавши у 1983 році інформацію, яка була відсутня в декларації 1977 року, тобто дані про особу кінцевого покупця, італійські власті чекали до 1988 року, перш ніж серйозно розглянути питання про володіння картиною і вирішити, чи скористатися своїм переважним правом. Упродовж цього часу ставлення органів влади до заявника коливалося між невпевненістю щодо реалізації переважного права і бажанням санкціонувати його. Вони також вважали його де-факто законним власником картини, придбаної у 1977 році. Крім того, значна свобода дій, якою користувалися органи влади завдяки чинним положенням, згідно з тим, як їх тлумачили національні суди, а також згадувана вище неясність у законі робили ситуацію ще більш невизначеною - на шкоду заявникові.

Висновок

Суд вважає, що Уряд-відповідач не зміг надати переконливого роз'яснення, чому італійські органи влади не діяли у 1984 році так само, як у 1988-му. Тому репресивний захід, вжитий 1988 року щодо заявника на тій підставі, що він не подав повної інформації в декларації, про що органам влади стало відомо майже через п'ять років, навряд чи можна вважати виправданим. У зв'язку з цим слід наголосити, що, коли виникла потреба вирішити питання загального інтересу, обов'язком органів державної влади було діяти своєчасно, належним чином і з максимальною послідовністю.

Крім того, ситуація дала змогу Міністерству культурної спадщини придбати картину в 1988 році набагато дешевше від її ринкової ціни. Таким чином, органи влади несправедливо нажилися на невизначеності, яка існувала на той час і до виникнення якої вони доклали чимало зусиль. Не беручи до уваги громадянство заявника, таке збагачення не відповідало вимозі справедливого балансу.

Стаття 14

У контексті висновків щодо статті 1 Протоколу N 1 до Конвенції Суд вважає, що не було підстав окремо розглядати питання про те, чи потерпів заявник від дискримінації на ґрунті громадянської належності, на порушення статті 14.

Стаття 41

Суд вважає, що питання про застосування статті 41 не готове для вирішення. А отже, його відклали і визначили подальшу процедуру, зважаючи на можливість досягнення домовленості між державою-відповідачем і заявником. На досягнення згоди Суд встановив для сторін строк у шість місяців.

Суддя Феррарі Браво висловив думку, яка не збігається з позицією більшості. Вона додається до судового рішення.

Судові рішення можна знайти на веб-сторінці Суду в Інтернеті (<http://www.dhcour.coe.fr>).

3. Рішення у справі «Онер'їлдіз проти Туреччини»

РАДА ЄВРОПИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
Рішення Палати у справі «Онер'їлдіз проти Туреччини»
Комюніке Секретаря Суду
18 червня 2002 року

Сьогодні Європейський суд з прав людини письмово повідомив рішення палати 1 у справі «Онер'їлдіз проти Туреччини» (N 48939/99).

Згідно зі статтею 43 Європейської конвенції з прав людини, упродовж трьох місяців від дати постановлення рішення палатою будь-яка сторона у справі може, у виняткових випадках, звернутися з клопотанням про передання справи на розгляд Великої палати Суду, яка складається з 17 суддів. Якщо колегія у складі п'яти суддів вважає, що справа порушує серйозне питання щодо тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї або важливе питання загального значення, Велика палата виносить остаточне рішення. Якщо серйозних питань або проблем не виникає, колегія відхиляє клопотання, а судові рішення стає остаточним. В іншому разі рішення палати стають остаточними зі спливом зазначених вище трьох місяців або раніше, якщо сторони заявляють, що вони не звертатимуться із клопотанням про передання справи на розгляд Великої палати.

Суд постановив:

- 5 голосами проти 2, що було допущено порушення статті 2 (право на життя) Європейської конвенції з прав людини у зв'язку зі смертю близьких заявника та неефективністю судочинства;

- 4 голосами проти 3, що було допущено порушення статті 1 Протоколу N 1 (захист права власності); та
- одногосно, що не було необхідності розглядати інші скарги заявника.

Згідно зі статтею 41 Конвенції (справедлива сатисфакція), Суд присудив заявникові 154000 євро як компенсацію за матеріальну і нематеріальну шкоду, а також 10000 євро за судові витрати, з відрахуванням 2286,50 євро, які були отримані від Ради Європи. (Рішення викладене лише французькою мовою).

1. Основні факти

Заявник - Машаллах Онер'їлдіз, громадянин Туреччини, 1955 року народження. У час, який розглядається у справі, він та дванадцять членів його сім'ї проживали в нетрях Хекімбаші Умраніє (Стамбул).

Нетрі Хекімбаші склалися з численної кількості бараків, стихійно побудованих на ділянці довкола смітника, який із 1970-х років спільно використовували чотири районні ради і який належав до компетенції та відповідальності головної міської ради Стамбула. Експертний висновок, підготовлений 7 травня 1991 року на прохання Ускударського районного суду, до якого районна рада Умраніє передала справу, привертав увагу органів влади, зокрема, до того факту, що стосовно цього смітника і досі не було вжито жодних заходів для запобігання можливому вибуху метану, який виділяється внаслідок розкладу відходів. Цей висновок призвів до спорів між головами цих рад. Іще до завершення проваджень, порушених кожним із них, 28 квітня 1993 року на смітнику стався вибух метану, що спричинив обвалення груді сміття на одинадцять будівель, які містилися під нею, зокрема й на будівлю заявника, який втратив дев'ятьох членів своєї сім'ї.

У справі було проведено кримінальне й адміністративне розслідування, після чого голів рад Умраніє та Стамбула притягли до судової відповідальності: першого - за те, що він не виконав свого обов'язку вжити заходів для знищення незаконних халуп довкола смітника, а другого - за те, що не створив безпечних умов експлуатації смітника чи не розпорядився про його закриття, незважаючи на експертний висновок від 7 травня 1991 року. 4 квітня 1996 року обох цих голів було визнано винними в «недбалому виконанні своїх обов'язків» і присуджено штраф у розмірі 160000 турецьких лір, а також мінімальне тримісячне ув'язнення, передбачене статтею 230 Кримінального кодексу, яке також замінили штрафом. Суд розпорядився відстрочити стягнення цих штрафів. Згодом від свого імені та від імені трьох своїх дітей, які залишитися живими, заявник подав до Стамбульського адміністративного суду позов про відшкодування шкоди проти органів влади, яких він вважав винними у смерті близьких та зруйнуванні його власності. Рішенням від 30 листопада 1995 року органам влади було наказано сплатити заявникові та його дітям 100000000 турецьких лір як компенсацію за нематеріальну шкоду та 10000000 турецьких лір - за матеріальну шкоду (що на той час дорівнювало приблизно 2077 та 208 євро, відповідно), при цьому остання сума обмежувалася вартістю знищених домашніх речей.

2. Процедура і склад Суду

Заяву подано 18 січня 1999 року і оголошено прийнятною 22 травня 2001 року.

Слухання відбулося 16 жовтня 2001 року.

Судове рішення постановлене палатою, до складу якої увійшло сім суддів.

3. Стислий виклад судового рішення

Оскарження

Заявник скаржився, посилаючись на статтю 2 Конвенції (право на життя), що нещасний випадок 28 квітня 1993 року, під час якого загинули дев'ятеро членів його сім'ї, трапився через недбальство відповідних органів влади. Він скаржився на недоліки порушених згодом адміністративного та кримінального проваджень. Заявник також стверджував, що було порушено пункт 1 статті 6 (право на справедливий судовий розгляд у межах розумного строку) та статтю 13 (право на ефективний засіб правового захисту) у зв'язку з надмірною тривалістю

провадження та незабезпеченням справедливого провадження, розпочатого в адміністративних судах, для вирішення питання компенсації. Він також стверджував, що було допущено порушення статті 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя) у зв'язку з надзвичайно стресовою ситуацією, в якій він опинився. Нарешті, посилаючись на статтю 1 Протоколу N 1 (захист права власності), він скаржився на втрату житла та всього рухомого майна.

Рішення Суду

Стаття 2 Конвенції

Відповідальність у зв'язку зі смертю близьких п. Онер'їлдіза

Що стосується вжиття запобіжних заходів щодо смітника, яким користується населення нетрів Умраніе та прилеглих районів, Суд зазначив, що відповідні охоронні нормативні акти все-таки існували. В експертному висновку від 7 травня 1991 року, у якому йшлося про небезпеку для здоров'я та можливість вибуху, зазначалося, що цей смітник не задовольняє певних технічних норм, оскільки місцеві та урядові органи не провели заходів, яких вимагають відповідні нормативні акти. Треба визнати, що в 1989 році було проведено певні роботи із санітарного очищення, але Суд взяв до уваги, що їх було припинено за розпорядженням суду, тобто державного органу, і через це критична ситуація на цьому смітнику зберігалася й далі. Суд зауважив, що експертний висновок 1991 року лише привертав увагу до ситуації, яку муніципальні органи влади повинні були знати і контролювати, особливо з огляду на існування конкретного нормативного законодавства, якого не було дотримано. Суд встановив, що хоча національні органи влади не спонукали заявника споруджувати житло біля смітника, проте й не відмовляли його від цього. Суд звернув увагу на недбальство органів влади і визнав доведеним факт наявності причинного зв'язку між їхнім недбальством та нещасним випадком.

Розглядаючи питання права громадян на інформацію, Суд зазначив, що прості громадяни можуть і не знати про конкретну небезпеку, пов'язану з виділенням метану та обвалами, оскільки така інформація може поширюватися лише заходами адміністративних органів. У цій справі такі заходи не проводилися.

Отже, Суд встановив, що адміністративним органам було відомо або зони повинні були знати про реальну небезпеку населенню тих чи інших нетряних районів і що вони не спромоглися виправити ситуацію і не зробили всього того, що достатньою мірою повинні були зробити для уникнення цієї небезпеки. Крім того, вони не виконали свого обов'язку поінформувати населення нетрів про небезпеку.

Суд визнав, що було допущено порушення статті 2, якщо не вважати, що ефективне застосування відповідного судочинства в національному провадженні вже забезпечило засіб правового захисту стосовно скарг заявника.

Відшкодування, забезпечене засобами правового захисту: дотримання вимог, які впливають із процедурного обов'язку за статтею 2

Суд взяв до уваги, що проти тих, хто відповідав за нещасний випадок, було розпочато адміністративне та кримінальне провадження, які закінчилися присудженням штрафу та засудженням, відповідно.

Що стосується кримінального провадження, Суд зауважив, що Стамбульський кримінальний суд призначив стягнення штрафу з цих двох голів - з відстроченням виконання - у розмірі 9,70 євро за недбале виконання своїх обов'язків. Суд взяв до уваги, що викладені в скарзі Онер'їлдіза твердження та рішення прокурора ґрунтувалися на понятті вбивства через недбальство. Проте, коли справу було передано до слідчих адміністративних органів, ці факти вже не розглядалися з погляду можливого порушення права на життя; це, на думку Суду, підірвало суть розслідування, яке до цього моменту зосереджувалося на предметі судового розгляду, що обмежувався «недбальством» як таким. Крім того, незначний розмір штрафів, призначених підсудним, говорив про те, що судовим органам, які вирішували питання факту, було невідомо про ступінь серйозності згаданих подій. Таке умовчання суддів з кримінальних справ, як вважає Суд, рівнозначне наданню головам рад віртуальної безкарності, на підставі чого Суд дійшов висновку,

що кримінальне провадження, у вигляді, в якому воно проваджалося, не можна вважати таким, що становило належний та ефективний засіб правового захисту.

Те саме стосується й адміністративного провадження. Суд взяв до уваги, що право п. Онер'їлдіза на компенсацію не визнавали чотири роки, одинадцять місяців та десять днів, що минули після відхилення його перших позовів про компенсацію, і що призначене йому відшкодування в розмірі 2077 євро (сума, що викликала сумнів) йому ще не виплатили.

Отже, Суд встановив, що використані в національному провадженні засоби правового захисту не задовольнили вимог, які випливають із процедурного обов'язку за статтею 2.

Виходячи з цього, Суд постановив, що було допущено порушення статті 2 Конвенції у зв'язку зі смертю близьких п. Онер'їлдіза та неефективністю застосування турецького судочинства.

Стаття 1 Протоколу N 1 до Конвенції

Той факт, зауважив Суд, що заявник протягом п'яти років використовував для свого проживання землю, яка належала Міністерству фінансів, не може вважатися фактом володіння майном, і немає підстав для висновку, що він міг правомірно претендувати на передання права на землю. Однак, незважаючи на доведеність факту, що заявник спорудив на цій землі будівлю, на порушення нормативних актів містобудування, Суд визнав, що п. Онер'їлдіз був фактичним власником основної споруди і складових частин халупи та будь-якого особистого майна, яке могло там міститися. На думку Суду, споруджене житло і той факт, що заявник проживав у ньому разом зі своєю сім'єю, становили суттєвий матеріальний інтерес, який, зустрічаючи насправді толерантне ставлення з боку органів влади, означав володіння майном для цілей пункту 1 статті 1 Протоколу N 1.

Суд визнав, що реальне та ефективне здійснення цього права, передбаченого статтею 1 Протоколу N 1, може вимагати вжиття реальних заходів захисту. Суд зазначив, що нагромадження фактів недбалства з боку адміністративних органів, які не вжили всіх необхідних заходів для запобігання ризикові вибуху і, отже, зсуву землі, який відбувся внаслідок цього, становило явне порушення права заявника на мирне володіння своїм майном, що могло тлумачитися як «втручання». Оскільки ці факти недбалої бездіяльності органів влади були покарані згідно з турецьким адміністративним та кримінальним законодавством, Суд дійшов висновку, що це втручання вочевидь суперечило національному праву.

Розглядаючи питання, чи було забезпечено згідно з національним правом засіб правового захисту стосовно скарги заявника, Суд взяв до уваги, що рішенням від 30 листопада 1995 року заявникові було присуджено компенсацію, еквівалентну 210 євро, за матеріальну шкоду. Суд зауважив, що адміністративний суд виявив упередженість, коли, не перевіривши фактичного стану речей у цьому районі, зазначив у своєму рішенні, що житло не мало електричного постачання. Суд знову повторює свій наведений вище висновок, що право заявника на компенсацію не було визнано в межах розумного строку. Отже, Суд не може погодитися з тим, що вимоги заявника стосовно відшкодування матеріальної шкоди були уважно й оперативно вивчені з метою присудження йому співмірної компенсації, якщо зважати на те, що в цій справі судові органи, які вирішували питання факту, так і не визнали відповідальності адміністративних органів стосовно скарги заявника про втрату майна. Нарешті, Суд зазначив, що органи влади і досі не сплатили заявникові будь-якої компенсації. Отже, Суд дійшов висновку, що національні органи не можна вважати як такі, що визнали - і згодом компенсували - стверджуване порушення, і це означає, що було допущено порушення статті 1 Протоколу N 1.

Судді Касадеваль, Тюрмен та Марусте висловили окрему думку, яка частково не збігається з позицією більшості. Окрему думку додано до тексту судового рішення.

VII. Рекомендації

1. З метою уникнення ситуацій, пов'язаних з оспорюванням здійснених реєстраційних дій, необхідно уважно перевіряти подані документи і повноваження заявників та їхніх представників.

2. Інформувати клієнтів про можливе оскарження реєстраційних дій зацікавленими особами до Міністерства юстиції України і необхідність оперативного реагування на такі скарги.

3. Залишати контактні дані особи, яка є заявником (особою в чийх інтересах здійснені реєстраційні дії) щодо здійснення реєстраційних дій, з метою координації своїх дій у випадку оспорування третьою особою до Міністерства юстиції України проведеної реєстрації.

4. Звертатись до адміністративного суду з позовними вимогами до Міністерства юстиції України щодо скасування відповідних наказів, на підставі яких блокується доступ до реєстру (зразки відповідних позовних заяв є частиною вказаного документу).

VIII. Зразки позовних заяв

1. Позовна заява 1 (у зв'язку з розглядом скарги без повідомлення державного реєстратора (нотаріуса) про розгляд скарги або у строки, що фактично не дають нотаріусу можливості взяти участь у розгляді скарги)

Позивач:	До Окружного адміністративного суду м. Києва 01601, м. Київ, вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1 Приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу П.І.П. адреса, e-mail, тел.
Відповідач 1:	Міністерство юстиції України 01001, м. Київ, вул. Городецького, 13
Відповідач 2:	Комісія з питань розгляду скарг у сфері державної Міністерства юстиції України 01001, м. Київ, вул. Городецького, 13 <i>(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)</i>
Третя особа:	Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України 04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4 ціна позову: немайновий

**Позовна заява
про визнання протиправним та скасування
наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____
ціна позову: немайновий**

та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку

органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ №__ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації (далі – Комісія) від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно обґрунтовується такими обставинами.

Відповідно до *частини 9 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» № 1952-IV* порядок розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації прав, територіальних органів Міністерства юстиції України визначається Кабінетом Міністрів України. На виконання вказаного припису, Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову від 25 грудня 2015 року № 1128, якою було затверджено *Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації* (далі – Порядок № 1128).

Відповідно до пункту 2 Порядку № 1128 для забезпечення розгляду скарг суб'єктом розгляду скарги утворюються постійно діючі комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації. Діяльність комісій визначається Положенням про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 12 січня 2016 року № 37/5 (далі – Положення). Відповідно до пункту 1 розділу III Положення формою роботи Комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання Комісії визначає її Голова.

Згідно з пунктами 9, 10 Порядку № 1128 *під час розгляду скарги по суті обов'язково запрошується* скаржник та/або його представник (за умови якщо ним зазначено про це у скарзі), *суб'єкт оскарження* та інші заінтересовані особи, зазначені у скарзі або встановлені відповідно до відомостей реєстрів. Неприбуття таких осіб, *яких було належним чином повідомлено про розгляд скарги*, а також неотримання такими особами повідомлень про час та місце розгляду скарги з причин, що не залежать від суб'єкта розгляду скарги, не перешкоджає її розгляду.

Суб'єкт розгляду скарги (Комісія) **своєчасно** повідомляє особам, *запрошеним до розгляду скарги по суті*, про час і місце розгляду скарги в один з таких способів: 1) телефонограммою (якщо номер телефону зазначено у скарзі); 2) шляхом розміщення оголошення на офіційному веб-сайті Мін'юсту; 3) засобами електронної пошти (якщо адресу електронної пошти зазначено у скарзі та/або інших документах що додаються до скарги).

Таким чином, суб'єкт оскарження (Позивач) обов'язково повинен бути **своєчасно запрошений** до розгляду скарги суб'єктом такого розгляду, яким є Комісія. В Порядку № 1128 визначено можливі способи запрошення суб'єкта оскарження до розгляду скарги, а саме:

- 1) телефонограмою (якщо номер телефону зазначено у скарзі);
- 2) шляхом розміщення оголошення на офіційному веб-сайті Мін'юсту;
- 3) засобами електронної пошти (якщо адресу електронної пошти зазначено у скарзі та/або інших документах, що додаються до скарги).

Натомість, Комісією _____ року була розглянута скарга _____ (вказується суб'єкт, що подав скаргу) щодо рішення про державну реєстрацію прав та їх обтяжень від _____ року № _____, прийнятого Позивачем. Мене як суб'єкта оскарження не було **своєчасно** поінформовано (не було поінформовано) про час і місце розгляду скарги.

В обґрунтування своїх заперечень, Відповідач 1 (2) вказав на те, що Відповідачем 2 здійснювалось повідомлення телефонограмою заінтересованим особам згідно встановленої з реєстрів інформації, зокрема за номером телефону Позивача, а неотримання таким способом телефонограми заінтересованими особами, не перешкоджає розгляду скарги згідно з пунктом 9 Порядку № 1128. В той же час, на підтвердження **здійснення таких повідомлень не надано жодних належних і допустимих доказів**.

З огляду на це, Комісією було **грубо порушено процедуру розгляду скарг**, визначену пунктами 9, 10 Порядку № 1128. Зазначені порушення не дали мені можливості взяти участь у засіданні Комісії і захистити мої права та законні інтереси. Це є порушенням визначених у частині 3 статті 2 КАС України принципів прийняття суб'єктом владних повноважень рішень. Зокрема, рішення Комісії:

1) **не було обґрунтованим**, тобто прийнятим з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії), адже не були з'ясовані усі обставини, хоча б враховуючи відсутність моїх пояснень і доказів;

2) **не було безстороннім (неупередженим)**, адже було прийняте за моєї відсутності, з огляду на неповідомлення про розгляд скарги, а отже, неможливість отримати пояснення усіх зацікавлених суб'єктів;

3) **не було добросовісним**, адже не були здійснені попередні дії щодо підготовки справи до розгляду, неотримані усі докази по справі і пояснення сторін, а розгляд відбувся без перевірки інформації викладеної у скарзі;

4) **не було розсудливим**, з огляду на вказані вище недоліки;

5) **не було пропорційним**, зокрема прийняте **без дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та законних інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія)**, адже враховані лише інтереси скаржника і невраховані наслідки для інших суб'єктів;

6) **прийняте без урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення**;

7) **не було своєчасним, тобто не було прийнятим протягом розумного строку**, адже розгляд скарги не передбачав часу для належної підготовки з мого боку до участі в розгляді справи.

Виходячи з цього, протиправні дії (розгляд Комісією скарги з порушенням процедури розгляду) **не можуть мати правомірних наслідків**, а тому виданий на підставі результатів розгляду скарги оскаржуваний наказ **не може вважатися правомірним** і має бути скасований. Крім того, дії щодо блокування доступу позивача до Державного реєстру прав також **мають бути визнані протиправними** з огляду на викладені вище обставини.

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (в даному випадку на Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не

лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене **та істотні порушення** Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які **посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарги), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти**

адміністративного позову. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».
2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.
3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.
4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.
2. Копії позовної заяви.
3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____.
4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року.
5. Клопотання про залучення третьої особи.

2. Позовна заява 2 (у зв'язку з ненаданням (несвоечасним надання) нотаріусу документів, що стосуються розгляду скарги)

Позивач:

Відповідач 1:

Відповідач 2:

Третя особа:

**До Окружного адміністративного
суду м. Києва
01601, м. Київ,
вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1
Приватний нотаріус Київського
міського нотаріального округу
П.І.П.**

**Міністерство юстиції України
01001, м. Київ, вул. Городецького, 13
Комісія з питань розгляду
скарг у сфері державної
Міністерства юстиції України
01001, м. Київ, вул. Городецького, 13**

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

**Державне підприємство
«Національні інформаційні системи»
Міністерства юстиції України
04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4
ціна позову: немайновий**

**Позовна заява
про визнання протиправним та скасування
наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____
та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року**

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ № ____ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дій Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно об'єктується такими обставинами.

Відповідно до *частини 9 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»* № 1952-IV порядок розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації прав, територіальних органів Міністерства юстиції України визначається Кабінетом Міністрів України. На виконання вказаного припису, Кабінетом Міністрів України від 25 грудня 2015 року був затверджений *Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації № 1128* (далі – Порядок № 1128).

Відповідно до пункту 2 Порядку № 1128 для забезпечення розгляду скарг суб'єктом розгляду скарги утворюються постійно діючі *комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації*. Діяльність комісій визначається Положенням про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 12 січня 2016 року № 37/5 (далі – Положення). Відповідно до пункту 1 розділу III Положення формою роботи Комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання Комісії визначає її Голова.

Відповідно до пункту 11 Порядку № 1128 копії скарги та доданих до неї документів надаються особам, запрошеним до розгляду скарги по суті (крім скаржника), **не пізніше дня**, що передує дню розгляду скарги по суті. Суб'єкт оскарження **має право подавати письмові пояснення** по суті скарги, **які обов'язково приймаються Комісією до розгляду**.

Таким чином, суб'єкту оскарження (Позивачеві) обов'язково повинні бути надані скарга і додані до неї документи.

Натомість, Комісією _____ 2017 року була розглянута скарга _____ (вказується суб'єкт, що подав скаргу) щодо рішення про державну реєстрацію прав та їх обтяжень від _____ року № _____, прийнятого Позивачем. При цьому були порушені мої права, адже мені всупереч вказаним вище вимогам не були надані (не були надані в повному обсязі) скарга і додані до неї документи, що унеможливило належний захист моїх прав і зробили розгляд відповідної скарги необ'єктивним та несправедливим, що відверто суперечить принципам справедливості, декларованих державою. Таким чином, Комісією було **грубо порушено процедуру розгляду скарг**, визначену пунктами 9, 10 Порядку № 1128, а рішення було ухвалено з порушенням визначених у частині 3 статті 2 КАС України принципів прийняття суб'єктом владних повноважень рішень. Зокрема, рішення Комісії:

1) **не було обґрунтованим**, тобто прийнятим з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії), адже не були з'ясовані усі обставини, хоча б враховуючи відсутність моїх пояснень і доказів;

2) **не було безстороннім (неупередженим)**, адже було прийняте за моєї відсутності, з огляду на неповідомлення про розгляд скарги, а отже, неможливість отримати пояснення усіх зацікавлених суб'єктів;

3) **не було добросовісним**, адже не були здійснені попередні дії щодо підготовки справи до розгляду, неотримані усі докази по справі і пояснення сторін, а розгляд відбувся без перевірки інформації викладеної у скарзі;

4) **не було розсудливим**, з огляду на вказані вище недоліки;

5) **не було пропорційним**, зокрема прийняте **без дотримання необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та законних інтересів особи**

і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія), адже враховані лише інтереси скаржника і невраховані наслідки для інших суб'єктів;

б) прийняте без урахування права особи на участь у процесі прийняття рішення;

7) не було своєчасним, тобто не було прийнятим протягом розумного строку, адже розгляд скарги не передбачав часу для належної підготовки з мого боку до участі в розгляді справи.

Виходячи з цього, протиправні дії (розгляд Комісією скарги з порушенням процедури розгляду) не можуть мати правомірних наслідків, а тому виданий на підставі результатів розгляду скарги оскаржуваний наказ не може вважатися правомірним і має бути скасований. Крім того, дії щодо блокування мого доступу до Державного реєстру прав також мають бути визнані протиправними з огляду на викладені вище обставини.

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене **та істотні порушення** Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Мін'юсту вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням встановленої в законодавстві процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які **посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарги), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.** Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».
2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.
3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.
4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.
2. Копії позовної заяви.
3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № _____.
4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року.
5. Клопотання про залучення третьої особи.

3. Позовна заява 3 (у зв'язку з пропусченням скаржником строків для подання скарги)

**До Окружного адміністративного
суду м. Києва
01601, м. Київ,
вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1
Приватний нотаріус Київського
міського нотаріального округу
П.І.П.**

Позивач:

адреса, e-mail, тел.

Відповідач 1:

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Відповідач 2:

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Третя особа:

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

ціна позову: немайновий

Позовна заява

про визнання протиправним та скасування

наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____

та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ №__ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року, і дій Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно обґрунтовується такими обставинами.

Відповідно до абзацу 1 частини 3 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України та його територіальних органів **протягом 60 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав** відповідною дією чи бездіяльністю.

Відповідно до частини 4 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» днем подання скарги вважається:

1) день її фактичного отримання Міністерством юстиції України або його територіальним органом;

2) в разі надсилання скарги поштою – дата отримання відділенням поштового зв'язку від скаржника поштового відправлення зі скаргою, про наявність якої в поштовому відправленні зазначено відділенням поштового зв'язку в повідомленні про вручення поштового відправлення або на конверті;

При цьому, у разі якщо останній день строку для подання скарг припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем.

Відповідно до пункту 8 частини 8 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо закінчився встановлений законом строк подачі скарги.

Вказане положення деталізоване у пункті 5 Порядку № 1128, в якому встановлено, що перед розглядом скарги по суті Комісія вивчає скаргу для встановлення, зокрема **чи дотримано вимоги Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» щодо строків подання скарги та вимог щодо її оформлення.**

Згідно з пунктом 7 Порядку № 1128 у разі коли **встановлено порушення** вимог вказаних законів, зокрема щодо **строків** подання скарги, суб'єкт розгляду скарги на підставі висновку Комісії приймає мотивоване рішення у формі наказу про **відмову у розгляді скарги без розгляду її по суті.**

Однак, незважаючи на вищезазначені норми, _____ року, Комісією Мін'юсту була розглянута _____ року скарга по суті. При цьому, датою подачі скарги є _____ року. Виходячи з наявних матеріалів справи, скаржник дізнався (повинен був дізнатись) про своє порушене право _____ року.

(примітка: підтвердженням може бути допит як свідка чи потерпілого по кримінальній справі, наявність цивільного спору щодо майна, щодо якого здійснена реєстраційна дія, в який брав участь скаржник тощо)

Виходячи з цього, можна стверджувати, що скарга була подана скаржником **після спливу встановленого законом строку для її подання, що є підставою для відмови у розгляді** згідно із пунктом 8 частини 8 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Таким чином, рішення Комісії оформлене висновком є таким що суперечить закону, а наказ Міністерства юстиції України № _____ від _____, виданий на підставі незаконного рішення

Комісії, також є незаконним, як і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування мого доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене та **істотні порушення** Комісією вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які **посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарг), відповідачі виступають як квазі-судові органи,

а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».
2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.
3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.
4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.
2. Копії позовної заяви.
3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № _____.
4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року.
5. Клопотання про залучення третьої особи..

4. Позовна заява 4 (у зв'язку з порушенням скаржником вимог щодо оформлення скарги)

**До Окружного адміністративного
суду м. Києва
01601, м. Київ,
вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1
Приватний нотаріус Київського
міського нотаріального округу
П.І.П.
адреса, e-mail, тел.**

Позивач:

Відповідач 1:

**Міністерство юстиції України
01001, м. Київ, вул. Городецького, 13**

Відповідач 2:

**Комісія з питань розгляду
скарг у сфері державної
Міністерства юстиції України
01001, м. Київ, вул. Городецького, 13**

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Третя особа:

**Державне підприємство
«Національні інформаційні системи»
Міністерства юстиції України
04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4
ціна позову: немайновий**

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про визнання протиправним та скасування

**наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____
та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року**

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ №__ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року, і дій Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно обґрунтовується такими обставинами.

Відповідно до *частини 5 статті 37* Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» скарга на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав подається особою, яка вважає, що її права порушено, у письмовій формі та має містити:

1) повне найменування (ім'я) скаржника, його місце проживання чи перебування (для фізичних осіб) або місцезнаходження (для юридичних осіб), а також найменування (ім'я) представника скаржника, якщо скарга подається представником;

2) реквізити рішення державного реєстратора, яке оскаржується;

3) зміст оскаржуваного рішення, дій чи бездіяльності та норми законодавства, які, на думку скаржника, порушено;

4) викладення обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги;

5) відомості про наявність чи відсутність судового спору з порушеного у скарзі питання, що може мати наслідком скасування оскаржуваного рішення державного реєстратора та/або внесення відомостей до Державного реєстру прав;

6) підпис скаржника або його представника із зазначенням дати складання скарги.

До скарги додаються засвідчені в установленому порядку копії документів, що підтверджують факт порушення прав скаржника у результаті прийняття рішення державним реєстратором (за наявності), а також якщо скарга подається представником скаржника – довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Відповідно до п. 1 частини 8 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» Міністерство юстиції України та його територіальні органи **відмовляють у задоволенні скарги**, якщо скарга оформлена **без дотримання вимог, визначених в частині 5 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»**.

Так само, у відповідності до абзацу 1 пункту 7 Порядку № 1128 у разі, коли встановлено порушення вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» щодо оформлення скарги та/або щодо документів, що долучаються до скарги, суб'єкт розгляду скарги на підставі висновку Комісії приймає мотивоване рішення у формі наказу про відмову у розгляді скарги **без розгляду її по суті**.

Як видно із матеріалів справи, яка розглядалась Комісією скарга _____ (вказати скаржника) не відповідає встановленим вимогам, адже у ній відсутні _____ (вказати чого саме бракує у скарзі). Виходячи з цього вказана скарга не повинна була розглядатись по суті, адже оформлена з порушенням законодавства.

Таким чином, рішення Комісії оформлене висновком є таким, що суперечить закону, а наказ Міністерства юстиції України № _____ від _____ виданий на підставі незаконного рішення Комісії Мін'юсту також є незаконним, як і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування мого доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого

рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (*Мін'юст*), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати **на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій**, що буде доказом не лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене **та істотні порушення** Комісією Мін'юсту з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, **які посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарги), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».

2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.

3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.

2. Копії позовної заяви.

3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № _____.

4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року.

5. Клопотання про залучення третьої особи.

5. Позовна заява 5 (у зв'язку з розглядом Комісією скарги за наявності у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав)

Позивач:

Відповідач 1:

Відповідач 2:

Третя особа:

До Окружного адміністративного
суду м. Києва

01601, м. Київ,

вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1

Приватний нотаріус Київського

міського нотаріального округу

П.І.П.

адреса, e-mail, тел.

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

ціна позову: немайновий

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про визнання протиправним та скасування

наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____

та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ № ____ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дій Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно об'єктується такими обставинами.

Відповідно до пунктів 3, 4 частини 8 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо наявна інформація про:

1) *судове рішення або ухвалу про відмову позивача від позову* з того самого предмета спору, *про визнання позову відповідачем або затвердження мирової угоди сторін* з того самого предмета спору (п. 3);

2) *наявність у провадженні суду справи із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав* (п. 4).

Натомість під час розгляду даної скарги було відкрито провадження в _____ суді між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав в справі № _____ (копія Ухвали про відкриття провадження додається).

Зазначена інформація наявна у відкритому доступі в Єдиному державному реєстрі судових рішень. В процесуальних документах, розміщених судами у цих справах відсутнє шифрування даних приватного нотаріуса, тобто відсутнє її позначення як «ОСОБА_N».

Крім того, в моїх усних поясненнях зазначалося про наявність судових спорів, предметом яких є, зокрема правочини, що посвідчені мною та на підставі яких вчинено реєстраційні дії.

Разом з тим, Комісією дані обставини не взято до уваги, через що в порушення пункту 4 частини 8 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» розглянуто і задоволено скаргу.

З огляду на це задоволення Комісією скарги, щодо якої є інформація *про наявність у провадженні суду справи* із спору між тими самими сторонами про той самий предмет і з тих самих підстав **є порушенням чинного законодавства**, а рішення прийняте в результаті такого розгляду **підлягає скасуванню**.

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене та **істотні порушення** Комісією вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, **які посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарг), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».

2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.

3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.

2. Копії позовної заяви.

3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № _____.

4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року.

5. Клопотання про залучення третьої особи.

6. Позовна заява 6.1. (у зв'язку з поданням скарги особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав)

Позивач:

Відповідач 1:

Відповідач 2:

Третя особа:

До Окружного адміністративного

суду м. Києва

01601, м. Київ,

вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1

Приватний нотаріус Київського

міського нотаріального округу

П.І.П.

адреса, e-mail, тел.

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

ціна позову: немайновий

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про визнання протиправним та скасування

наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____

та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ № ____ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року, і дій Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно обґрунтовується такими обставинами.

Відповідно до частини 5 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» **скарга** на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав або територіального органу Міністерства юстиції України **подається особою, яка вважає, що її права порушено.**

Крім того, згідно вказаної норми **до скарги додаються** засвідчені в установленому порядку **копії документів, що підтверджують факт порушення прав скажника** у результаті прийняття рішення державним реєстратором (за наявності).

Виходячи з цього, скажник повинен довести факт порушення своїх прав діями державного реєстратора (нотаріуса). В даному випадку йдеться виключно про порушення його майнових прав (інтересів). Скажник має довести відсутність факту безспірності правовідносин, у зв'язку з якими вчинені реєстраційні дії. **Якщо у особи не має матеріального права на нерухоме майно і був відсутній спір щодо нього на момент вчинення реєстраційних дій, така особа не може вважатись належним скажником.**

Натомість, Комісією була розглянута і задоволена скарга подана скажником, права якого не були порушені відповідною реєстраційною дією, здійсненою мною. Скажникові не належить відповідне нерухоме майно на праві власності чи іншому речовому праві. Його твердження про наявність у нього прав на відповідне майно **не підтверджуються жодними документами.**

Виходячи з цього, скажник не може вважатись таким, що довів факт порушення його прав в результаті здійснення мною реєстраційних дій. Це є підставою стверджувати, що оскаржуване рішення Комісії від _____ року є **необґрунтованим і підлягає скасуванню** в силу того, що прийняте на підставі скарги **неналежного скажника** (подана особою, яка не може підтвердити факт порушення її прав або законних інтересів).

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене та **істотні порушення** Комісією вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які **посилять прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарг), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».
2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.
3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.
4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.
2. Копії позовної заяви.
3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____.
4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року.
5. клопотання про залучення третьої особи.

7. Позовна заява 6.2. (у зв'язку з поданням скарги особою, яка не має на це повноважень)

**До Окружного адміністративного
суду м. Києва
01601, м. Київ,
вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1
Приватний нотаріус Київського
міського нотаріального округу
П.І.П.**

Позивач:

адреса, e-mail, тел.

Відповідач 1:

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Відповідач 2:

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Третя особа:

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

ціна позову: немайновий

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про визнання протиправним та скасування

наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____

та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ №__ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Відповідно до частини 1 статті 6 КАС України кожна особа має право в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або інтереси.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої прав та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Протиправність Наказу №__ Мін'юста, виданого _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від _____ року, і дій Державного підприємства «Національні інформаційні системи» щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно обґрунтовується такими обставинами.

Відповідно до пункту 7 частини 8 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» Міністерство юстиції України та його територіальні органи **відмовляють у задоволенні скарги**, якщо скарга подана особою, яка не має на це повноважень.

Відповідно до частини 5 статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» якщо скарга подається представником скаржника до скарги додаються довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Таким чином, якщо **до скарги не додані документи, що підтверджують повноваження представника, така скарга не підлягає задоволенню.**

З матеріалів справи, яка розглядалась Комісією видно, що скарга підписана не самим скаржником і відсутні документи, які б підтверджували повноваження відповідної особи.

З огляду на це, оскаржуване рішення Комісії про **задоволення скарги** на підставі скарги, поданою особою, яка не має на це повноважень, **є незаконним і підлягає скасуванню.**

ПРИМІТКИ:

1. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.

2. В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не лише процесуальних порушень, допущених Комісією але й норм матеріального права.

Враховуючи вищевикладене та **істотні порушення** Комісією вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури.**

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які **посилають**

прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, *які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур*, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарги), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».

2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від _____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.

3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.
2. Копії позовної заяви.
3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____.
4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року.
5. клопотання про залучення третьої особи.

8. Позовна заява 7 (у зв'язку зі скаргою на посвідченням правочину і здійсненням реєстраційної дії в результаті надання однією із сторін правочину нотаріусові підроблених документів)

Позивач:

Відповідач 1:

Відповідач 2:

Третя особа:

До Окружного адміністративного
суду м. Києва

01601, м. Київ,

вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1

Приватний нотаріус Київського

міського нотаріального округу

П.І.П.

адреса, e-mail, тел.

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

ціна позову: немайновий

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про визнання протиправним та скасування

наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____

та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року

Відповідно до частин 1 та 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

До адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок розгляду.

Предметом даного позову є Наказ № ____ Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року, і дії Державного підприємства «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу державного реєстратора (нотаріуса) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

2) ***не було безстороннім (неупередженим)***, адже було прийняте за моєї відсутності, з огляду на неповідомлення про розгляд скарги, а отже, неможливість отримати пояснення усіх зацікавлених суб'єктів;

3) ***не було добросовісним***, адже не були здійснені попередні дії щодо підготовки справи до розгляду, неотримані усі докази по справі і пояснення сторін, а розгляд відбувся без перевірки інформації викладеної у скарзі;

4) ***не було розсудливим***, з огляду на вказані вище недоліки;

5) ***не було пропорційним***, зокрема прийняте ***без дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та законних інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія)***, адже враховані лише інтереси скаржника і невраховані наслідки для інших суб'єктів;

6) ***прийняте без урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;***

7) ***не було своєчасним, тобто не було прийнятим протягом розумного строку***, адже розгляд скарги не передбачав часу для належної підготовки з мого боку до участі в розгляді справи.

Таким чином, рішення Комісії і оскаржуваний наказ Міністерства юстиції України, виданий на підставі відповідного рішення є **неправомірними і підлягають скасуванню**.

ПРИМІТКИ:

1. *В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача (Мін'юст), якщо він заперечує проти адміністративного позову. Тобто, відповідач має надати докази своєчасного інформування про засідання Комісії.*

2. *В тексті позовної заяви необхідно зазначити фактичні обставини справи і вказати на відсутність порушень під час здійснення реєстраційних дій, що буде доказом не лише допущених Комісією порушень норм процесуального права, але й норм матеріального права.*

Враховуючи вищевикладене ***та істотні порушення*** Комісією вимог Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також Порядку № 1128, **оскаржуваний наказ є протиправним та підлягає скасуванню, оскільки його видано на підставі результатів розгляду скарги, який відбувся із порушенням визначеної законодавством процедури**.

У результаті порушення процедури розгляду скарги на мої рішення та дії, порушено моє право на захист, так як мене позбавлено можливості надати пояснення по суті скарги, адже не враховано мою думку і наявні у мене докази, що підтверджують відсутність порушень законодавства при здійсненні мною реєстраційних дій, які виступали предметом розгляду скарги Комісією.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду з прав людини підлягають застосуванню судами як джерела права.

У Рішенні Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року у справі «Рисовський проти України» Суд підкреслив особливу важливість принципу «належного урядування». Він передбачає, що у разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на такі основоположні права людини, як майнові права, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб («Беелер проти Італії», «Онер'їлдіз проти Туреччини», «Megadat.com S.r.l. проти Молдови», «Москаль проти Польщі»). Зокрема, на державні органи покладено обов'язок запровадити внутрішні процедури, які ***посилають прозорість і ясність їхніх дій, мінімізують ризик помилок*** («Лелас проти Хорватії» від 20.05.2010 року, і «Тошкуче та інші проти Румунії» від 25.11.2008 року) і сприятимуть юридичній визначеності у правовідносинах, які зачіпають майнові інтереси («Онер'їлдіз проти Туреччини», та «Беелер проти Італії»).

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарг), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від ____ року № __ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».

2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від ____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.

3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.

2. Копії позовної заяви.

3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____.

Будь-яка інша позиція була б рівнозначною, *inter alia*, санкціонуванню неналежного розподілу обмежених державних ресурсів, що саме по собі суперечило б загальним інтересам.

Державні органи, **які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур**, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків («Лелас проти Хорватії»).

Отже, внаслідок порушень, вчинених Комісією, порушено моє право взяти участь у розгляді скарги і надати пояснення/докази по суті скарги.

Таким чином, були порушені гарантоване право на захист, в аспекті порушення права на доступ до правосуддя, право знати в чому особу обвинувачують та право на висунення аргументів/доказів на свій захист. Дане право гарантоване не тільки Конституцією України, а й статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини. Застосування до даного спору статті 6 Конвенції є доцільним та обґрунтованим, оскільки за своїми повноваженнями та процедурними аспектами розгляду спорів (скарг), відповідачі виступають як квазі-судові органи, а отже, мають здійснювати таку діяльність з забезпеченням принципів правосуддя (право на захист, змагальність сторін тощо).

Протиправність дій Комісії призводить до незаконності видання наказу Міністерства юстиції України від _____ № _____ і тягне за собою неправомірність тимчасового блокування мені доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____.

Відповідно до статті 17 КАС України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Відповідно до статті 71 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень **обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову**. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Відповідно до права, визначеного в частині 1 статті 6 КАС України, кожна особа може в порядку, встановленому КАС України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушено її права, свободи або законні інтереси.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 19, 50 Конституції України, статтею 6 Конвенції з захисту прав та основоположних свобод людини, статтями 2, 6, 18, 104, 105, 106 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ СУД:

1. Визнати протиправним та скасувати наказ Міністерства юстиції України від ____ року № __ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень».

2. Визнати протиправним та скасувати висновок Комісії з питань розгляду державної реєстрації від ____ за результатами розгляду скарги _____ (вказується скаржник) від _____ року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України _____ року за № _____.

3. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу _____ (Позивачеві) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

4. Стягнути з Відповідачів за рахунок бюджетних асигнувань на користь позивача витрати по сплаті судового збору у сумі _____ грн. 00 коп.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.

2. Копії позовної заяви.

3. Копії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____.

4. Копії висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року.

5. клопотання про залучення третьої особи.

9. клопотання про залучення третьої особи

До Окружного адміністративного суду

м. Києва

01601, м. Київ,

вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1

Приватний нотаріус Київського

міського нотаріального округу

П.І.П.

адреса, e-mail, тел.

Позивач:

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Відповідач 1:

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Відповідач 2:

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Третя особа:

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

КЛОПОТАННЯ

про залучення третьої особи без самостійних вимог на стороні відповідача

До Окружного адміністративного суду м. Києва подано позовну заяву до відповідачів Міністерства юстиції України і Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної Міністерства юстиції України: про визнання протиправним та скасування наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____ та висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року.

Виходячи із матеріалів справи, вважаю, що суду варто залучити Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України у якості третьої особи, оскільки результати розгляду справи вплине на права та обов'язки вказаного підприємства. Так, предметом вказаного позову є Наказ №____ Міністерства юстиції України, виданий _____ року на підставі висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року щодо блокування доступу нотаріуса _____ як державного реєстратора до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Оскільки визнання незаконним вказаного наказу призведе до необхідності відновлення доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що може бути здійснено виключно Державним підприємством «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України, це рішення у справі вплине на права та обов'язки вказаного підприємства.

Згідно ч. 2 ст. 53 КАС України треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, можуть бути залучені до участі у справі за клопотанням осіб, які беруть участь у справі

у будь-який час до закінчення судового розгляду, якщо рішення у справі може вплинути на їхні права, свободи, інтереси або обов'язки.

Частиною 3 цієї статті також передбачено, питання про вступ до участі у справі третіх осіб вирішується ухвалою.

Враховуючи викладене, і підставі статей 47 і 53 КАС України, -

ПРОШУ:

Залучити до участі у дану справу третьою особою без з'явлення самостійних вимог на стороні відповідача Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України.

ДОДАТКИ:

1. Копія позовної заяви.

2. Копія наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____.

3. Копія висновку Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації від ____ року.

Дата, підпис

10. клопотання про забезпечення позову

Позивач:

Відповідач 1:

Відповідач 2:

Третя особа:

До Окружного адміністративного

суду м. Києва

01601, м. Київ,

вул. Болбочана Петра, 8, корпус 1

Приватний нотаріус Київського

міського нотаріального округу

П.І.П.

адреса, e-mail, тел.

Міністерство юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

Комісія з питань розгляду

скарг у сфері державної

Міністерства юстиції України

01001, м. Київ, вул. Городецького, 13

(З урахуванням особливостей статусу Комісії, доцільність її залучення у якості відповідача варто вирішувати в кожному окремому випадку. Детальніша інформація у Примітці в підрозділі «Загальні положення»)

Державне підприємство

«Національні інформаційні системи»

Міністерства юстиції України

04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 4

КЛОПОТАННЯ про забезпечення позову

Наказом №__ Міністерства юстиції України (далі Мін'юст), виданого _____ року, виданого на підставі рішення Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції від ____ року і дії Державного підприємства «Національні інформаційні

системи» Міністерства юстиції України щодо блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ місяці.

Вказані вище дії і рішення зазначених суб'єктів порушують мої права та інтереси, зокрема перешкоджають здійсненню професійної діяльності як нотаріуса і, відповідно, можуть бути оскаржені до адміністративного суду.

Комісією з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Міністерства юстиції України порушено процедуру розгляду скарги, внаслідок чого оскаржуваний наказ, виданий на підставі результатів розгляду скарги, не може вважатися правомірним, як і дії, які вчиняються на його виконання, у зв'язку з чим подано позов про скасування та визнання протиправним спірного наказу.

У відповідності до частини 1 та частини 3 статті 117 Кодексу адміністративного судочинства України суд за клопотанням позивача або з власної ініціативи може постановити ухвалу про вжиття заходів забезпечення адміністративного позову, якщо існує очевидна небезпека заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам позивача до ухвалення рішення в адміністративній справі, або захист цих прав, свобод та інтересів стане неможливим без вжиття таких заходів, або для їх відновлення необхідно буде докласти значних зусиль та витрат, а також якщо очевидними є ознаки протиправності рішення, дії чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень. Подання адміністративного позову, а також відкриття провадження в адміністративній справі не зупиняють дію оскаржуваного рішення суб'єкта владних повноважень, але суд у порядку забезпечення адміністративного позову може відповідною ухвалою зупинити дію рішення суб'єкта владних повноважень чи його окремих положень, що оскаржуються. Ухвала негайно надсилається до суб'єкта владних повноважень, що прийняв рішення, та є обов'язковою для виконання.

У положеннях Закону України «Про нотаріат» встановлено можливість припинення нотаріальної діяльності (стаття 291). При цьому зупинення і припинення діяльності застосовується тільки до приватних нотаріусів.

Таким чином, нотаріус, який вчинив правопорушення, зазнає відповідних втрат, а саме – обмежується у можливості здійснювати нотаріальну діяльність або позбавляється такої можливості взагалі. Це дозволяє зробити висновок, що зазначені положення закону є санкціями за правопорушення, а їх застосування означає притягнення нотаріуса до юридичної відповідальності.

Приватний нотаріус здійснює незалежну професійну діяльність (самозайнята особа) і взаємовідносини Міністерства юстиції України та приватного нотаріуса не є трудовими відносинами.

Крім того, існує очевидна небезпека заподіяння шкоди його правам, свободам та інтересам до ухвалення рішення в адміністративній справі, адже відповідна професійна діяльність є єдиним джерелом доходу позивача, а в силу частини 4 статті 3 Закону України «Про нотаріат» він не може займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності. Позивач не має право займатись іншими видами діяльності, а отже, зупинення нотаріальної діяльності прямо стосується конституційних прав позивача на можливість заробляти собі на життя своєю працею, забезпечувати належне життя його та його сім'ї.

Нотаріуси як особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, належать до категорії самозайнятих осіб. Згідно із статтею 32 Закону України «Про нотаріат» з доходу приватного нотаріуса справляється прибутковий податок за ставками, встановленими чинним законодавством України.

Дана позиція висвітлена в судових рішеннях Верховного Суду України від 25.05.2005 року, Вищого адміністративного суду України від 03.10.2007 року за справами № К-43222/06 та № К-4100/06.

З огляду на викладене, відповідач, не перебуваючи у трудових відносинах з позивачем, оскаржуваним наказом фактично позбавив останнього можливості отримувати відповідно до своєї діяльності дохід. При цьому у позивача залишились зобов'язання перед державою у вигляді сплати податків не зважаючи на зупинення його діяльності.

Інститут забезпечення адміністративного позову в Україні враховує європейський досвід щодо забезпечення адміністративного позову в адміністративному судочинстві, який акумульовано у Рекомендації NR(89) 8 про тимчасовий судовий захист в адміністративних справах, прийнятій Комітетом ОСОБА_4 Європи 13 вересня 1989 року.

Згідно вищезазначених Рекомендацій рішення про вжиття заходів тимчасового захисту може прийматися у разі, якщо виконання адміністративного акту може спричинити значну шкоду, відшкодування якої неминуче пов'язано з труднощами, і якщо на перший погляд наявні достатньо вагомі підстави для сумнівів у правомірності такого акту. Суд, який постановляє вжити такий захід, не зобов'язаний одночасно висловлювати думку щодо законності чи правомірності відповідного адміністративного акту; його рішення стосовно вжиття таких заходів жодним чином не повинно мати визначального впливу на рішення, яке згодом має бути ухвалено у зв'язку з оскарженням адміністративного акту.

При цьому слід виходити з того, що примусове виконання судових рішень в галузі адміністративного права, зокрема в тому разі, коли вони спрямовані на адміністративні органи, є вимогою ефективного правосуддя.

Пунктом d Імплементацій вищезазначених Рекомендацій передбачено, що ухвалюючи рішення щодо запиту про зупинення адміністративному і, якщо цього не виключає закон, судовому органу слід ураховувати суспільний інтерес, а також права й інтереси третіх осіб.

Через тимчасове блокування мого доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно строком на _____ (з _____ року по _____ року включно), я не маю змоги завершити (здійснити) реєстраційні дії щодо зареєстрованої мною заяви про державну реєстрацію прав та їх обтяжень (____ номери), подані _____ року, чим порушую їхні конституційні права щодо розпорядження належним їй нерухомим майном. Окрім того, в ситуації, що скалася, порушено мої права як державного реєстратора – приватного нотаріуса щодо вчинення реєстраційних дій та отримання плати.

Крім того, через тимчасове блокування мого доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно я не маю змоги оформити та видати свідоцтва про право на спадщину за законом та/або за заповітом вище переліченим особам, чим також порушую їх конституційні права щодо розпорядження належним їм нерухомим майном. Окрім того, в ситуації, що скалася, порушено мої права як приватного нотаріуса щодо вчинення реєстраційних дій для належного здійснення нотаріальних дій та отримання плати, а саме: (спадкові справи ____).

Відповідно до ст. 24 КЗпП між мною, як роботодавцем і _____ (П.І.П.) _____ (дата) укладено трудовий договір, який зареєстровано у порядку чинного законодавства. Виходячи з цього, на мені як роботодавцеві лежать обов'язки, по виплаті заробітної плати, та здійсненні інших заходів щодо соціального захисту працівників. У зв'язку із блокуванням доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно не лише суттєвою обмежуються мої права на здійснення професійної діяльності, але й у зв'язку з цим робить фактично неможливим виконання мною обов'язків, як роботодавця, що впливають із укладеного трудового договору і вимог законодавства.

Виходячи з вищевикладеного та керуючись статтями 117-118 Кодексу адміністративного судочинства України, -

ПРОШУ:

1. Вжити заходів забезпечення адміністративного позову шляхом зупинення дії наказу Міністерства юстиції України від _____ року № _____ «Про скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень» в частині блокування мені доступу до Державного реєстру

речових прав на нерухоме майно строком на ___ місяці з _____ року по _____ року до набрання законної сили рішенням у даній справі.

2. Зобов'язати Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України розблокувати доступ приватному нотаріусу _____ (П.І.П) до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

ДОДАТКИ:

1. Оригінал квитанції про сплату судового збору.
2. Копія наказу Міністерства юстиції України від _____ року № ____ - 1 арк.
3. Скріншот з комп'ютера модель _____ з мого робочого комп'ютера від _____ року на 1 арк. в 1 прим.

ІХ. Тексти (витяги) окремих нормативних актів, що регулюють відносини щодо здійснення реєстрації речових прав на нерухоме майно і їх обтяжень

1. Витяг із Закону «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

Витяг із

ЗАКОНУ УКРАЇНИ

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 51, ст.553)

в редакції чинній на 20.04.2017 року

Цей Закон регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, і спрямований на забезпечення визнання та захисту державою таких прав.

РОЗДІЛ І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера застосування Закону

1. Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, розміщене на території України, та обтяжень таких прав.

Державна реєстрація речових прав на об'єкт незавершеного будівництва та їх обтяжень проводиться у порядку, визначеному цим Законом, з урахуванням особливостей правового статусу такого об'єкта.

2. Дія цього Закону не поширюється на державну реєстрацію повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання, космічних та інших об'єктів цивільних прав, на які законом може бути поширено правовий режим нерухомої речі.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі - державна реєстрація прав) - офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;

2) Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (далі - Державний реєстр прав) - єдина державна інформаційна система, що забезпечує обробку, збереження та надання відомостей про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про об'єкти та суб'єктів таких прав;

3) заявник:

власник, інший правонабувач, сторона правочину, у яких виникло речове право, або уповноважені ними особи - у разі подання документів для проведення державної реєстрації набуття, зміни або припинення права власності та інших речових прав;

орган державної влади, його посадова особа, якими встановлено, змінено або припинено обтяження, особа, в інтересах якої встановлено, змінено або припинено обтяження, або уповноважені ними особи - у разі подання документів для проведення державної реєстрації набуття, зміни або припинення обтяження речових прав;

іпотекодержатель, особа, в інтересах якої встановлено, змінено або припинено іпотеку, або уповноважені ними особи - у разі подання документів для проведення державної реєстрації набуття, зміни або припинення іпотеки;

орган місцевого самоврядування - у разі взяття на облік безхазяйного нерухомого майна;

особа, за якою закріплений особовий рахунок в погосподарській книзі відповідної сільської, селищної, міської ради, або уповноважена нею особа - у разі проведення державної реєстрації права власності на індивідуальні (садибні) житлові будинки, садові, дачні будинки, господарські (присадибні) будівлі і споруди, прибудови до них, що були закінчені будівництвом до 5 серпня 1992 року та розташовані на територіях сільських, селищних, міських рад, якими відповідно до законодавства здійснювалося ведення погосподарського обліку;

4) інший правонабувач - орендар, суб'єкт іншого права, похідного від права власності, іпотекодержатель, спадкоємець (у разі оформлення спадщини, до складу якої входять речові права на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації згідно із цим Законом);

5) обтяження - заборона розпоряджатися та/або користуватися нерухомим майном, встановлена законом, актами уповноважених на це органів державної влади, їх посадових осіб або така, що виникла на підставі договору;

6) територіальні органи Міністерства юстиції України - територіальні органи Міністерства юстиції України, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі;

7) технічний адміністратор Державного реєстру прав (далі - технічний адміністратор) - державне унітарне підприємство, визначене Міністерством юстиції України та віднесене до сфери його управління, що здійснює заходи із створення, впровадження та супроводження програмного забезпечення Державного реєстру прав, відповідає за його технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних цього реєстру, здійснює технічні та технологічні заходи з надання, блокування та анулювання доступу до Державного реєстру прав, організовує та проводить навчання для роботи з цим реєстром;

8) реєстраційна справа - сукупність документів, на підставі яких проведено реєстраційні дії, а також документів, сформованих у процесі проведення таких реєстраційних дій, що зберігаються у паперовій та електронній формі.

9) реєстраційна дія - державна реєстрація прав, внесення змін до записів Державного реєстру прав, скасування державної реєстрації прав, а також інші дії, що здійснюються в Державному реєстрі прав, крім надання інформації з Державного реєстру прав;

10) камеральна перевірка - перевірка, що проводиться у приміщенні Міністерства юстиції України виключно на підставі даних Державного реєстру прав.

2. Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Цивільному кодексі України та законах України.

Стаття 4. Речові права та їх обтяження, що підлягають державній реєстрації

1. Державній реєстрації прав підлягають:

1) право власності;

2) речові права, похідні від права власності:

право користування (сервітут);

- право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис);
 - право забудови земельної ділянки (суперфіцій);
 - право господарського відання;
 - право оперативного управління;
 - право постійного користування та право оренди (суборенди) земельної ділянки;
 - право користування (найму, оренди) будівлею або іншою капітальною спорудою (їх окремою частиною), що виникає на підставі договору найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), укладеного на строк не менш як три роки;
 - іпотека;
 - право довірчої власності;
 - інші речові права відповідно до закону;
- 3) право власності на об'єкт незавершеного будівництва;
- 4) заборона відчуження та арешт нерухомого майна, податкова застава, предметом якої є нерухоме майно, та інші обтяження.

Стаття 5. Нерухоме майно, щодо якого проводиться державна реєстрація прав

1. У Державному реєстрі прав реєструються речові права та їх обтяження на земельні ділянки, а також на об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без їх знецінення та зміни призначення, а саме: підприємства як єдині майнові комплекси, житлові будинки, будівлі, споруди, а також їх окремі частини, квартири, житлові та нежитлові приміщення.

2. Якщо законодавством передбачено прийняття в експлуатацію нерухомого майна, державна реєстрація прав на таке майно проводиться після прийняття його в експлуатацію в установленому законодавством порядку, крім випадків, передбачених [статтею 31](#) цього Закону.

3. Право власності на підприємство як єдиний майновий комплекс, житловий будинок, будівлю, споруду, а також їх окремі частини може бути зареєстровано незалежно від того, чи зареєстровано право власності чи інше речове право на земельну ділянку, на якій вони розташовані.

Право власності на квартиру, житлове та нежитлове приміщення може бути зареєстровано незалежно від того, чи зареєстровано право власності на житловий будинок, будівлю, споруду, а також їх окремі частини, в яких вони розташовані.

4. Не підлягають державній реєстрації речові права та їх обтяження на корисні копалини, рослини, а також на малі архітектурні форми, тимчасові, некапітальні споруди, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких можливе без їх знецінення та зміни призначення, а також окремо на споруди, що є приналежністю головної речі, або складовою частиною речі, зокрема на магістральні та промислові трубопроводи (у тому числі газорозподільні мережі), автомобільні дороги, електричні мережі, магістральні теплові мережі, мережі зв'язку, залізничні колії.

РОЗДІЛ II

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПРАВ

Стаття 6. Система органів та суб'єкти, які здійснюють повноваження у сфері державної реєстрації прав

1. Організаційну систему державної реєстрації прав становлять:

1) Міністерство юстиції України та його територіальні органи;

2) суб'єкти державної реєстрації прав:

виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська, Севастопольська міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації;

акредитовані суб'єкти;

3) державні реєстратори прав на нерухоме майно (далі - державні реєстратори).

Стаття 7. Повноваження Міністерства юстиції України у сфері державної реєстрації прав

1. Міністерство юстиції України:

5) здійснює контроль за діяльністю у сфері державної реєстрації прав, у тому числі шляхом проведення моніторингу реєстраційних дій відповідно до цього Закону та приймає обов'язкові до виконання рішення, передбачені цим Законом;

6) забезпечує доступ до Державного реєстру прав державних реєстраторів, суб'єктів державної реєстрації прав, визначених цим Законом, інших суб'єктів, право доступу яких визначено цим Законом, та приймає рішення про тимчасове блокування або анулювання такого доступу у випадках, передбачених цим Законом;

7) розглядає скарги на рішення, дії або бездіяльність державних реєстраторів, суб'єктів державної реєстрації прав, територіальних органів Міністерства юстиції України та приймає обов'язкові до виконання рішення, передбачені цим Законом;

8) складає протоколи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення;

9) організовує роботу з підготовки та підвищення кваліфікації державних реєстраторів;

9-1) надає узагальнені роз'яснення щодо застосування законодавства з питань державної реєстрації прав;

10) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 9. Повноваження суб'єктів державної реєстрації прав

1. До повноважень суб'єктів державної реєстрації прав належить:

1) забезпечення:

проведення державної реєстрації прав;

ведення Державного реєстру прав;

взяття на облік безхазяйного нерухомого майна;

формування та зберігання реєстраційних справ.

Зберігання реєстраційних справ у паперовій формі здійснюється виключно виконавчими органами міських рад міст обласного та/або республіканського Автономної Республіки Крим значення, Київською, Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями за місцезнаходженням відповідного майна;

2) здійснення інших повноважень, передбачених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

2. Акредитовані суб'єкти можуть здійснювати визначені у частині першій цієї статті повноваження в повному обсязі або здійснювати їх виключно в частині забезпечення прийняття та видачі документів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень на підставі договору з суб'єктом державної реєстрації прав та/або нотаріусом.

Стаття 10. Державний реєстратор

1. Державним реєстратором є:

2) нотаріус;

2. Державний реєстратор не має права приймати рішення про державну реєстрацію прав у разі, якщо речове право на нерухоме майно, обтяження такого права набувається, змінюється або припиняється за суб'єктом державної реєстрації прав, з яким державний реєстратор перебуває у трудових відносинах або засновником (учасником) якого він є. У такому разі державна реєстрація проводиться іншим державним реєстратором.

Дія абзацу першого цієї частини щодо перебування у трудових відносинах не поширюється на державних реєстраторів, які перебувають у трудових відносинах з виконавчими органами

сільських, селищних та міських рад, Київською, Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями щодо державної реєстрації прав на державне та/або комунальне майно, їх обтяжень.

Державний реєстратор не має права приймати рішення про державну реєстрацію прав на своє ім'я, на ім'я свого чоловіка (дружини), його (її) та своїх родичів (батьків, дітей, онуків, діда, баби, братів, сестер), суб'єкта господарювання, засновником (учасником) якого він є. У такому разі державна реєстрація прав проводиться іншим державним реєстратором.

3. Державний реєстратор:

1) встановлює відповідність заявлених прав і поданих/отриманих документів вимогам законодавства, а також відсутність суперечностей між заявленими та вже зареєстрованими речовими правами на нерухоме майно та їх обтяженнями, зокрема:

відповідність обов'язкового дотримання письмової форми правочину та його нотаріального посвідчення у випадках, передбачених законом;

відповідність повноважень особи, яка подає документи для державної реєстрації прав;

відповідність відомостей про речові права на нерухоме майно та їх обтяження, що містяться у Державному реєстрі прав, відомостям, що містяться у поданих/отриманих документах;

наявність обтяжень прав на нерухоме майно;

наявність факту виконання умов правочину, з якими закон та/або відповідний правочин пов'язує можливість виникнення, переходу, припинення речового права, що підлягає державній реєстрації;

2) перевіряє документи на наявність підстав для проведення реєстраційних дій, зупинення розгляду заяви про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, зупинення державної реєстрації прав, відмови в державній реєстрації прав та приймає відповідні рішення;

3) під час проведення державної реєстрації прав, що виникли в установленому законодавством порядку до 1 січня 2013 року, обов'язково запитує від органів влади, підприємств, установ та організацій, які відповідно до законодавства проводили оформлення та/або реєстрацію прав, інформацію (довідки, засвідчені в установленому законодавством порядку копії документів тощо), необхідну для такої реєстрації, у разі відсутності доступу до відповідних носіїв інформації, що містять відомості, необхідні для проведення державної реєстрації прав, чи у разі відсутності необхідних відомостей в єдиних та державних реєстрах, доступ до яких визначено цим Законом, та/або у разі, якщо відповідні документи не були подані заявником.

Органи державної влади, підприємства, установи та організації зобов'язані безоплатно протягом трьох робочих днів з моменту отримання запиту надати державному реєстратору запитувану інформацію в паперовій та (за можливості) в електронній формі;

4) під час проведення реєстраційних дій обов'язково використовує відомості Державного земельного кадастру та Єдиного реєстру дозвільних документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів, а також використовує відомості, отримані у порядку інформаційної взаємодії Державного реєстру прав з Єдиним державним реєстром судових рішень;

5) відкриває та/або закриває розділи в Державному реєстрі прав, вносить до відкритого розділу або спеціального розділу Державного реєстру прав відповідні відомості про речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про об'єкти та суб'єктів таких прав;

6) присвоює за допомогою Державного реєстру прав реєстраційний номер об'єкту нерухомого майна у випадках, передбачених цим Законом;

7) виготовляє електронні копії документів, поданих у паперовій формі, та розміщує їх у реєстраційній справі в електронній формі у відповідному розділі Державного реєстру прав (у разі якщо такі копії не були виготовлені під час прийняття документів за заявами у сфері державної реєстрації прав);

8) формує за допомогою Державного реєстру прав документи за результатом розгляду заяв у сфері державної реєстрації прав;

9) формує реєстраційні справи у паперовій формі;

10) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

4. Державний реєстратор має свою печатку, крім нотаріуса, який має печатку, визначену Законом України «Про нотаріат».

Зразок та опис печатки державного реєстратора встановлює Міністерство юстиції України.

Стаття 11. Прийняття рішень державним реєстратором

1. Державний реєстратор самостійно приймає рішення за результатом розгляду заяв у сфері державної реєстрації прав.

2. Втручання, крім випадків, передбачених цим Законом, будь-яких органів влади, їх посадових осіб, юридичних осіб, громадян та їх об'єднань у діяльність державного реєстратора під час проведення реєстраційних дій забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

РОЗДІЛ VII

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПРАВ

Стаття 36. Заходи, що вживаються у разі виявлення порушення законодавства під час державної реєстрації прав

1. Якщо під час проведення державної реєстрації прав у державного реєстратора виникає сумнів щодо справжності поданих документів, такий державний реєстратор зобов'язаний повідомити про це правоохоронні органи.

Якщо під час розгляду скарги на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора у Міністерства юстиції України чи його територіального органу виникає сумнів щодо справжності поданих документів, вони зобов'язані повідомити про це правоохоронні органи.

Стаття 37. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері державної реєстрації прав

1. Рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України, його територіальних органів або до суду.

2. Міністерство юстиції України розглядає скарги:

1) на рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав (крім випадків, коли таке право набуто на підставі рішення суду, а також коли щодо нерухомого майна наявний судовий спір);

2) на рішення, дії або бездіяльність територіальних органів Міністерства юстиції України.

Територіальні органи Міністерства юстиції України розглядають скарги:

1) на рішення (крім рішення про державну реєстрацію прав), дії або бездіяльність державного реєстратора;

2) на дії або бездіяльність суб'єктів державної реєстрації прав.

Територіальний орган Міністерства юстиції України розглядає скарги щодо державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації прав, які здійснюють діяльність у межах території, на якій діє відповідний територіальний орган.

3. Рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України та його територіальних органів протягом 60 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав відповідною дією чи бездіяльністю.

Рішення, дії або бездіяльність територіальних органів Міністерства юстиції України можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України протягом 15 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується, або з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення її прав відповідною дією чи бездіяльністю.

У разі якщо розгляд та вирішення скарги потребують перевірки діяльності державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав, а також залучення скаржника чи інших осіб, Міністерство юстиції України та його територіальні органи можуть подовжити строки розгляду та вирішення скарги, повідомивши про це скаржника. При цьому загальний строк розгляду та вирішення скарги не може перевищувати 45 календарних днів.

4. Днем подання скарги вважається день її фактичного отримання Міністерством юстиції України або його територіальним органом, а в разі надсилання скарги поштою - дата отримання відділенням поштового зв'язку від скаржника поштового відправлення зі скаргою, яка зазначена відділенням поштового зв'язку в повідомленні про вручення поштового відправлення або на конверті.

У разі якщо останній день строку для подання скарг, зазначеного у частині третій цієї статті, припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем.

5. Скарга на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав або територіального органу Міністерства юстиції України подається особою, яка вважає, що її права порушено, у письмовій формі та має містити:

1) повне найменування (ім'я) скаржника, його місце проживання чи перебування (для фізичних осіб) або місцезнаходження (для юридичних осіб), а також найменування (ім'я) представника скаржника, якщо скарга подається представником;

2) реквізити рішення державного реєстратора, яке оскаржується;

3) зміст оскаржуваного рішення, дій чи бездіяльності та норми законодавства, які порушено, на думку скаржника;

4) викладення обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги;

5) відомості про наявність чи відсутність судового спору з порушеного у скарзі питання, що може мати наслідком скасування оскаржуваного рішення державного реєстратора та/або внесення відомостей до Державного реєстру прав;

6) підпис скаржника або його представника із зазначенням дати складання скарги.

До скарги додаються засвідчені в установленому порядку копії документів, що підтверджують факт порушення прав скаржника у результаті прийняття рішення державним реєстратором (за наявності), а також якщо скарга подається представником скаржника - довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження такого представника, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Скарга на рішення про державну реєстрацію прав розглядається в порядку, визначеному цим Законом, виключно за умови, що вона подана особою, яка може підтвердити факт порушення її прав у результаті прийняття такого рішення.

Якщо скарга на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав подається представником скаржника, до скарги додається довіреність чи інший документ, що підтверджує його повноваження, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

6. За результатами розгляду скарги Міністерство юстиції України та його територіальні органи приймають мотивоване рішення про:

- 1) відмову у задоволенні скарги;
- 2) задоволення (повне чи часткове) скарги шляхом прийняття рішення про:
 - а) скасування рішення про державну реєстрацію прав, скасування рішення територіального органу Міністерства юстиції України, прийнятого за результатами розгляду скарги;
 - б) скасування рішення про відмову в державній реєстрації прав та проведення державної реєстрації прав;
 - в) внесення змін до записів Державного реєстру прав та виправлення помилки, допущеної державним реєстратором;
 - г) тимчасове блокування доступу державного реєстратора до Державного реєстру прав;
 - г) анулювання доступу державного реєстратора до Державного реєстру прав;
 - д) скасування акредитації суб'єкта державної реєстрації;
 - е) притягнення до дисциплінарної відповідальності посадової особи територіального органу Міністерства юстиції України;
 - є) направлення до Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України подання щодо анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

Рішення, передбачені підпунктами «а», «г», «д» і «є» пункту 2 цієї частини, приймаються виключно Міністерством юстиції України.

У рішенні Міністерства юстиції України чи його територіального органу за результатами розгляду скарги можуть визначатися декілька шляхів задоволення скарги.

Рішення, прийняте за результатами розгляду скарги, надсилається скаржнику протягом трьох робочих днів з дня його прийняття.

7. Рішення, передбачені підпунктами «а» - «в» пункту 2 частини шостої цієї статті, виконуються не пізніше наступного робочого дня після прийняття такого рішення шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру прав. Для виконання таких рішень повторно подання документів для проведення державної реєстрації прав та сплата адміністративного збору не вимагаються.

Технічний адміністратор Державного реєстру прав у день надходження рішень, передбачених підпунктами «г» та «г» пункту 2 частини шостої цієї статті, забезпечує їх негайне виконання. Порядок тимчасового блокування та анулювання доступу до Державного реєстру прав визначається Міністерством юстиції України.

Рішення, передбачене підпунктом «д» пункту 2 частини шостої цієї статті, виконується у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Рішення, передбачені підпунктами «е» та «є» пункту 2 частини шостої цієї статті, виконуються Міністерством юстиції України, його територіальними органами невідкладно, але не пізніше п'яти робочих днів з дня їх прийняття.

У разі прийняття рішення про тимчасове блокування або анулювання доступу нотаріуса до Державного реєстру прав, скасування акредитації суб'єкта державної реєстрації прав Міністерство юстиції України вирішує питання про передачу на розгляд суб'єкту державної реєстрації прав, що забезпечує зберігання реєстраційних справ у паперовій формі, документів, що подані для проведення реєстраційних дій та перебувають на розгляді у відповідного нотаріуса, акредитованого суб'єкта державної реєстрації прав.

8. Міністерство юстиції України та його територіальні органи відмовляють у задоволенні скарги, якщо:

- 1) скарга оформлена без дотримання вимог, визначених частиною п'ятою цієї статті;
- 2) на момент прийняття рішення за результатом розгляду скарги відбулася державна реєстрація цього права за іншою особою, ніж зазначена у рішенні, що оскаржується;

3) наявна інформація про судові рішення або ухвалу про відмову позивача від позову з того самого предмета спору, про визнання позову відповідачем або затвердження мирової угоди сторін;

4) наявна інформація про судові провадження у зв'язку із спором між тими самими сторонами, з тих самих предмета і підстав;

5) є рішення цього органу з того самого питання;

6) в органі розглядається скарга з цього питання від того самого скаржника;

7) скарга подана особою, яка не має на це повноважень;

8) закінчився встановлений законом строк подачі скарги;

9) розгляд питань, порушених у скарзі, не належить до компетенції органу;

10) державним реєстратором, територіальним органом Міністерства юстиції України прийнято таке рішення відповідно до законодавства.

9. Порядок розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації прав, територіальних органів Міністерства юстиції України визначається Кабінетом Міністрів України.

10. Рішення, дії або бездіяльність Міністерства юстиції України та його територіальних органів можуть бути оскаржені до суду.

Стаття 37-1. Здійснення контролю у сфері державної реєстрації прав

1. Контроль у сфері державної реєстрації прав здійснюється Міністерством юстиції України, у тому числі шляхом моніторингу реєстраційних дій у Державному реєстрі прав з метою виявлення порушень порядку державної реєстрації прав державними реєстраторами, уповноваженими особами суб'єктів державної реєстрації прав.

За результатами моніторингу реєстраційних дій у Державному реєстрі прав у разі виявлення порушень порядку державної реєстрації прав державними реєстраторами, уповноваженими особами суб'єктів державної реєстрації прав Міністерство юстиції України проводить перевірки державних реєстраторів чи суб'єктів державної реєстрації прав.

У разі якщо в результаті проведеної перевірки державних реєстраторів чи суб'єктів державної реєстрації прав виявлено прийняття такими державними реєстраторами чи суб'єктами державної реєстрації прав рішень з порушенням законодавства, що має наслідком порушення прав та законних інтересів фізичних та/або юридичних осіб, Міністерство юстиції України вживає заходів до негайного повідомлення про це відповідних правоохоронних органів для вжиття необхідних заходів, а також заінтересованих осіб.

2. За результатами проведення перевірок державних реєстраторів чи суб'єктів державної реєстрації прав Міністерство юстиції України у разі виявлення порушень порядку державної реєстрації прав державними реєстраторами, уповноваженими особами суб'єктів державної реєстрації прав приймає вмотивоване рішення про:

1) тимчасове блокування доступу державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації прав до Державного реєстру прав;

2) анулювання доступу державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації прав до Державного реєстру прав;

3) притягнення до адміністративної відповідальності державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації прав;

4) направлення до Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Міністерстві юстиції України подання щодо анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю;

5) скасування акредитації суб'єкта державної реєстрації прав.

3. Технічний адміністратор Державного реєстру прав у день надходження рішень, передбачених пунктами 1 і 2 частини другої цієї статті, забезпечує їх негайне виконання.

Рішення, передбачені пунктами 3-5 частини другої цієї статті, виконуються Міністерством юстиції України протягом п'яти робочих днів з дня їх прийняття.

У разі прийняття рішення про тимчасове блокування або анулювання доступу державного реєстратора до Державного реєстру прав, скасування акредитації суб'єкта державної реєстрації прав Міністерство юстиції України вирішує питання про передачу на розгляд суб'єкту державної реєстрації прав, що забезпечує зберігання реєстраційних справ у паперовій формі, документів, що подані для проведення реєстраційних дій та перебувають на розгляді у відповідного державного реєстратора, акредитованого суб'єкта державної реєстрації прав.

4. Порядок здійснення контролю, проведення камеральних перевірок та критерії, за якими здійснюється моніторинг, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 38. Відповідальність у сфері державної реєстрації прав

1. Державні реєстратори, суб'єкти державної реєстрації прав за порушення законодавства у сфері державної реєстрації прав несуть дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність у порядку, встановленому законом.

Шкода, завдана державним реєстратором фізичній чи юридичній особі під час виконання своїх обов'язків, підлягає відшкодуванню на підставі рішення суду, що набрало законної сили, у порядку, встановленому законом.

Президент України

м. Київ

1 липня 2004 року

№ 1952-IV

Л.КУЧМА

2. Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1128.

ЗАТВЕРДЖЕНО

**постановою Кабінету Міністрів України
від 25 грудня 2015 р. № 1128**

ПОРЯДОК

розгляду скарг у сфері державної реєстрації

1. Цей Порядок визначає процедуру розгляду відповідно до Законів України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" та "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань" (далі - Закони) скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації, територіального органу Мін'юсту (далі - суб'єкт оскарження), що здійснюється Мін'юстом та його територіальними органами (далі - суб'єкт розгляду скарги).

У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах, інших нормативно-правових актах, прийнятих відповідно до них.

2. Для забезпечення розгляду скарг суб'єктом розгляду скарги утворюються постійно діючі комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації (далі - комісія), положення та склад яких затверджуються Мін'юстом або відповідним територіальним органом.

3. Розгляд скарг здійснюється за заявою особи, яка вважає, що її права порушено (далі - скаржник), що подається виключно у письмовій формі та повинна містити обов'язкові відомості та документи, що долучаються до скарги, передбачені Законами, а також відомості про бажання скаржника та / або його представника взяти участь у розгляді відповідної скарги по суті та про один із способів, зазначених у пункті 10 цього Порядку, в який скаржник бажає отримати повідомлення про зазначений розгляд.

{Абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 806 від 09.11.2016}

Така скарга у день її надходження реєструється суб'єктом розгляду скарги відповідно до вимог законодавства з організації діловодства у державних органах.

Відсутність обов'язкових відомостей у скарзі та документів, що долучаються до скарги, передбачених Законами, не є підставою для відмови у її реєстрації.

{Абзац третій пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 806 від 09.11.2016}

Скаржник може відкликати подану скаргу на будь-якому етапі її розгляду. У такому випадку скарга залишається без розгляду.

{Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 345 від 01.06.2016}

4. Розгляд скарг здійснюється у строки, встановлені Законом України "Про звернення громадян" з урахуванням особливостей, передбачених Законами, які обраховуються з моменту реєстрації її суб'єктом розгляду скарги.

5. Перед розглядом скарги по суті комісія вивчає скаргу для встановлення:

1) чи віднесено розгляд скарги відповідно до Законів до повноважень суб'єкта розгляду скарги (належний суб'єкт розгляду скарги);

2) чи дотримано вимоги Законів щодо строків подання скарги, вимог щодо її оформлення та/або щодо документів, що долучаються до скарги;

{Підпункт 2 пункту 5 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 806 від 09.11.2016}

3) чи наявні (відсутні) інші скарги у суб'єкта розгляду скарги.

6. У разі коли розгляд скарги відповідно до Законів здійснюється іншим суб'єктом розгляду скарги, така скарга у строк не більше п'яти календарних днів з моменту її реєстрації пересилається суб'єктом розгляду скарги, яким отримано скаргу, за належністю відповідному суб'єкту розгляду скарги, про що повідомляється відповідному скаржнику.

Строк розгляду скарги у випадку, передбаченому абзацом першим цього пункту, обраховується з дати її реєстрації належним суб'єктом розгляду скарги. При цьому вимога Законів щодо строків подання скарги вважається виконаною, якщо така скарга подана у відповідні строки до суб'єкта розгляду скарги, який переслав її до належного суб'єкта розгляду скарги.

7. У разі коли встановлено порушення вимог Законів щодо строків подання скарги, вимог щодо її оформлення та/або щодо документів, що долучаються до скарги, суб'єкт розгляду скарги на підставі висновку комісії приймає мотивоване рішення про відмову у розгляді скарги без розгляду її по суті у формі наказу.

{Абзац перший пункту 7 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 806 від 09.11.2016}

У разі наявності у суб'єкта розгляду скарги інших скарг з питання, порушеного у скарзі, розгляд таких скарг по суті об'єднується та здійснюється у строки, які обраховуються з моменту реєстрації скарги, поданої раніше.

8. Під час розгляду скарги по суті комісія встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення скаржника, зазначених у скарзі, та інші обставини, які мають значення для об'єктивного розгляду скарги, у тому числі шляхом перевірки відомостей, що містяться в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно чи Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (далі - реєстри), та у разі необхідності витребування документів, пояснень тощо у суб'єкта оскарження, і вирішує:

1) чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення суб'єктом оскарження, чи мала місце оскаржувана дія або бездіяльність суб'єкта оскарження;

2) чи було оскаржуване рішення прийнято суб'єктом оскарження на законних підставах, чи здійснювалася дія або вчинялася бездіяльність суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) чи належить задовольнити кожну з вимог скаржника або відмовити в їх задоволенні;

4) чи можливо поновити порушені права або законні інтереси скаржника іншим способом, ніж визначено ним у своїй скарзі (зокрема внесення шляхом виправлення технічних помилок у записах реєстрів взамін скасування рішення державного реєстратора);

5) які рішення підлягають скасуванню або які дії, що впливають з факту скасування рішення або з факту визнання оскаржуваних дій або бездіяльності протиправними, підлягають вчиненню.

9. Під час розгляду скарги по суті обов'язково запрошується скаржник та / або його представник (за умови якщо ним зазначено про це у скарзі), суб'єкт оскарження та інші заінтересовані особи, зазначені у скарзі або встановлені відповідно до відомостей реєстрів. Неприбуття таких осіб, яким було належним чином повідомлено про розгляд скарги, а також неотримання такими особами повідомлень про час та місце розгляду скарги з причин, що не залежать від суб'єкта розгляду скарги, не перешкоджає її розгляду.

10. Суб'єкт розгляду скарги своєчасно повідомляє особам, запрошеним до розгляду скарги по суті, про час і місце розгляду скарги в один з таких способів:

- 1) телефонограмою (якщо номер телефону зазначено у скарзі);
- 2) шляхом розміщення оголошення на офіційному веб-сайті Мін'юсту;
- 3) засобами електронної пошти (якщо адресу електронної пошти зазначено у скарзі та/або інших документах, що додаються до скарги).

{Пункт 10 в редакції Постанови КМ № 345 від 01.06.2016}

11. Копії скарги та доданих до неї документів надаються особам, запрошеним до розгляду скарги по суті (крім скаржника), не пізніше дня, що передує дню розгляду скарги по суті. Суб'єкт оскарження має право подавати письмові пояснення по суті скарги, які обов'язково приймаються комісією до розгляду.

У разі повідомлення скаржником та/або його представником, іншими особами, які беруть участь у розгляді скарги по суті, про наявність судового спору між тими самими сторонами, з того ж предмета, з тих же підстав, про які зазначено у скарзі, ними надається копія відповідного рішення суду на засідання комісії.

{Пункт 11 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 345 від 01.06.2016}

{Пункт 11 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 345 від 01.06.2016}

12. За результатами розгляду скарги суб'єкт розгляду скарги на підставі висновків комісії приймає мотивоване рішення про задоволення скарги або про відмову в її задоволенні з підстав, передбачених Законами, у формі наказу.

13. Якщо у скарзі заявлено дві або більше вимог, комісія надає правову оцінку кожній із них, яка включається до висновку комісії.

14. Висновок комісії, на підставі якого суб'єктом розгляду скарги приймається рішення про задоволення скарги, обов'язково містить інформацію про те, що:

- 1) рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження не відповідають законодавству у сфері державної реєстрації;
- 2) скарга підлягає задоволенню в повному обсязі чи частково (з обов'язковим зазначенням у якій частині) шляхом прийняття суб'єктом розгляду скарги рішень, передбачених пунктом 2 частини шостої статті 37 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" та пунктом 2 частини шостої статті 34 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

15. Рішення, передбачені підпунктами "а" - "в" пункту 2 частини шостої статті 37 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" та підпунктами "а" - "в" пункту 2 частини шостої статті 34 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", виконуються суб'єктом розгляду скарги у межах компетенції, визначеної Законами.

Рішення, передбачені підпунктами "г" і "г" пункту 2 частини шостої статті 37 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" та підпунктами "г" і "г" пункту 2 частини шостої статті 34 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", виконуються технічними адміністраторами реєстрів.

Рішення, передбачені підпунктом “е” пункту 2 частини шостої статті 37 Закону України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень” та підпунктом “е” пункту 2 частини шостої статті 34 Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань”, виконуються керівником органу, в якому працює посадова особа, відповідно до вимог законодавства.

{Пункт 15 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 345 від 01.06.2016}

16. Якщо комісія під час розгляду скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, суб'єкт розгляду скарги надсилає відповідні відомості правоохоронним органам для здійснення перевірки таких відомостей та вжиття в межах їх компетенції відповідних заходів реагування щодо припинення порушення законодавства.

Якщо комісія під час розгляду скарги по суті виявляє адміністративне правопорушення у сфері державної реєстрації, відповідальність за вчинення якого передбачена статтями 166-¹¹ та 166-²³ Кодексу України про адміністративні правопорушення, суб'єкт розгляду скарги складає протокол про адміністративне правопорушення у порядку, визначеному Мін'юстом.

{Пункт 16 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 345 від 01.06.2016}

17. Копії рішення, прийнятого за результатом розгляду скарги, засвідчені в установленому законодавством порядку, надсилаються скаржнику, суб'єкту оскарження, а також особам, які брали участь у розгляді скарги по суті, протягом трьох робочих днів з дня його прийняття.

{Пункт 17 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 345 від 01.06.2016}

18. Скарга, документи, подані під час її розгляду, документи, отримані суб'єктом розгляду скарги, а також рішення, прийняте за результатом її розгляду, зберігаються суб'єктом розгляду скарги відповідно до вимог законодавства з організації діловодства у державних органах.

Документи, зазначені в абзаці першому цього пункту, можуть надаватися виключно скаржнику, суб'єкту оскарження та заінтересованим особам, права та законні інтереси яких порушено, у разі їх звернення, а іншим особам - виключно на підставі судового рішення.

{Пункт 18 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 990 від 21.12.2016}

19. Рішення, дії або бездіяльність суб'єкта розгляду скарги можуть бути оскаржені до суду.

3. Положення «Про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації», затверджене Наказом Міністерства юстиції України 12.01.2016 № 37/5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства юстиції України

12.01.2016 № 37/5

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

13 січня 2016 р. за № 42/28172

ПОЛОЖЕННЯ

про Комісію з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок створення, організаційні та процедурні засади діяльності Комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації (далі - комісія), а також права та обов'язки її членів.

2. Комісія є постійно діючим колегіальним консультативно-дорадчим органом при Міністерстві юстиції України, що в межах повноважень, визначених Законами України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», Порядком розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України

від 25 грудня 2015 року № 1128 (далі - Порядок), забезпечує розгляд скарг у сфері державної реєстрації.

3. Комісія у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, цим Положенням та іншими актами законодавства.

4. Документування діяльності комісії здійснюється державною мовою.

II. Структура і склад комісії, права та обов'язки її членів

1. До складу комісії включаються посадові особи Міністерства юстиції України.

2. Комісія складається з Голови, заступника Голови, секретаря та не менше п'яти членів.

3. Склад комісії затверджується наказом Міністерства юстиції України та формується з урахуванням основних завдань та функцій комісії. Зміни до складу комісії вносяться за поданням Голови комісії та затверджуються наказом Міністерства юстиції України.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань та функцій, головує на її засіданнях та визначає коло питань, що підлягають розгляду.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності Голови комісії його обов'язки виконує заступник Голови комісії.

У разі відсутності Голови комісії та заступника Голови комісії обов'язки Голови комісії виконує один з членів комісії, що обирається комісією за поданням її секретаря.

{Пункт 3 розділу II доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 1916/5 від 13.07.2016}

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один з членів комісії, що обирається за поданням Голови комісії або заступника Голови комісії.

{Пункт 3 розділу II доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 1916/5 від 13.07.2016}

4. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколів засідань комісії.

5. Член комісії має право:

1) ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;

2) брати участь у вивченні матеріалів справи та їх перевірці;

3) перевіряти відомості, що містяться в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно чи Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

4) подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;

5) брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;

6) висловлювати окрему думку, оформлену в письмовому вигляді;

7) вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

6. Член комісії зобов'язаний:

1) особисто брати участь у роботі комісії;

2) не розголошувати відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

3) виконувати в межах, передбачених цим Положенням, доручення Голови комісії;

4) обов'язково брати участь у голосуванні.

7. Неналежне виконання членом комісії своїх обов'язків є підставою для виключення його зі складу комісії.

8. У разі неналежного виконання членом комісії своїх обов'язків комісія шляхом направлення відповідного протоколу засідання або витягу з нього повідомляє Міністра юстиції України про необхідність вирішення питання щодо заміни цього члена комісії.

III. Порядок роботи комісії

1. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її Голова.

2. Засідання комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

3. Секретар комісії завчасно повідомляє членів комісії, а також скаржника та/або його представника, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

4. Розгляд питання на засіданні комісії включає такі етапи:

- 1) доповідь члена комісії, співдоповіді (у разі потреби);
- 2) запитання членів комісії доповідачу, співдоповідачам, відповіді на них;
- 3) виступи членів комісії та скаржника та/або його представника, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб з питання, що розглядається;
- 4) внесення пропозицій членами комісії, їх обговорення;
- 5) оголошення Головою комісії про припинення обговорення питання;
- 6) заключне слово доповідача, співдоповідачів (за їх бажанням);
- 7) голосування.

Особи, які не є членами комісії, не можуть брати участь у заслуховуванні доповідей членів комісії, внесенні пропозицій членами комісії, їх обговоренні, голосуванні.

{Пункт 4 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 3101/5 від 31.10.2016}

5. Для доповіді надається до 10 хвилин, співдоповіді та виступів - до 5 хвилин, заключного слова - до 3 хвилин, якщо інше не встановлено Головою комісії.

6. Рішення з питань, що розглядаються на засіданнях комісії, приймаються шляхом голосування простою більшістю голосів присутніх на засіданні. У разі рівного розподілу голосів голос Голови комісії є ухвальним.

7. Під час проведення засідання комісії секретарем комісії ведеться протокол засідання комісії, який повинен містити перелік осіб, присутніх на засіданні, порядок денний засідання, питання, що розглядалися на засіданні, перелік осіб, які виступали під час засідання, прийняте комісією рішення.

Участь у засіданні комісії на постійній основі можуть брати погоджені Міністерством юстиції України представники неурядових організацій, що представляють та захищають інтереси бізнесу в Україні, а також представники Ради бізнес-омбудсмена під час розгляду скарг суб'єктів підприємництва, які також знаходяться в провадженні Ради бізнес-омбудсмена.

{Пункт 7 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 3803/5 від 27.12.2016; в редакції Наказу Міністерства юстиції № 181/5 від 25.01.2017}

Особи, вказані в абзаці другому цього пункту, під час засідання мають право:

{Абзац пункту 7 розділу III в редакції Наказу Міністерства юстиції № 181/5 від 25.01.2017}
ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;

{Пункт 7 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 3803/5 від 27.12.2016}

задавати питання по суті скарги скаржнику та/або його представнику, суб'єкту оскарження та іншим заінтересованим особам, запрошеним на засідання комісії;

{Пункт 7 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 3803/5 від 27.12.2016}

подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

{Пункт 7 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 3803/5 від 27.12.2016}

Під час проведення засідання комісії за спільним узгодженим рішенням скаржника (його представника) та суб'єкта оскарження останніми може проводитися відеофіксація роботи комісії з питання, що розглядається, крім заслуховування доповідей членів комісії, внесення пропозицій членами комісії, їх обговорення, голосування.

{Пункт 7 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства юстиції № 3803/5 від 27.12.2016}

8. Рішення комісії оформляються висновком, який підписується Головою комісії, секретарем та членами комісії, що брали участь у засіданні комісії.

Висновок комісії повинен містити такі відомості: дата, час та місце його складення; перелік осіб, присутніх на засіданні комісії; реквізити та суть скарги, розгляд якої здійснюється комісією; відомості про наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення скаржника, зазначені у скарзі, та інших обставин, які мають значення для об'єктивного розгляду скарги; окрема думка члена комісії у разі її наявності та оформлення у письмовому вигляді; узагальнюючий висновок щодо відповідності/невідповідності законодавству у сфері державної реєстрації рішення, дії або бездіяльності суб'єкта оскарження, щодо задоволення кожної з вимог скаржника або відмови в їх задоволенні з відповідним обґрунтуванням та посиланням на норми законодавства; відомості про необхідність складання протоколів про адміністративні правопорушення, відповідальність за вчинення яких передбачена частинами першою-п'ятою статті 166⁻¹¹ та статтею 166⁻²³ Кодексу України про адміністративні правопорушення; відомості про рішення/реєстраційні дії, що підлягають скасуванню, а також про дії, що підлягають вчиненню у зв'язку зі скасуванням рішення/реєстраційної дії або у зв'язку з визнанням оскаржуваних дій або бездіяльності протиправними, та про суб'єкта, що буде вчиняти такі дії.

{Абзац другий пункту 8 розділу III із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства юстиції № 2473/5 від 12.08.2016, № 1016/5 від 29.03.2017}

9. Організаційне забезпечення діяльності комісії, підготовку матеріалів для розгляду комісією, а також підготовку на основі протоколу засідання комісії проекту висновку комісії та проекту наказу Міністерства юстиції України здійснює Департамент державної реєстрації та нотаріату Міністерства юстиції України.

{Пункт 9 розділу III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства юстиції № 1733/5 від 21.06.2016}

10. Висновок комісії, оформлений відповідно до пункту 8 розділу III цього Положення, разом з проектом відповідного наказу Департамент державної реєстрації та нотаріату Міністерства юстиції України подає для підпису Міністру юстиції України, його першому заступнику або заступнику Міністра з питань державної реєстрації.

{Пункт 10 розділу III із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства юстиції № 1457/5 від 23.05.2016, № 1733/5 від 21.06.2016}

11. Матеріально-технічне забезпечення діяльності комісії здійснює Міністерство юстиції України.

**Директор Департаменту цивільного,
фінансового законодавства та законодавства
з питань земельних відносин**

О.М. Ференс